

**Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου Σχολή Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών
Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Διεθνών Σχέσεων**

**Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών:
«ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ και ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ»**

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ:

**«Ελληνική Ανθρωπιστική Βοήθεια (2013-2023)»
ΛΑΜΠΡΟΥ ΛΕΩΝ. ΣΚΑΝΤΖΗ
Α.Μ.: 3033202201032**

Επιβλέπων Καθηγητής: ΑΣΤΕΡΙΟΣ ΧΟΥΛΙΑΡΑΣ

Κόρινθος – Σεπτέμβριος 2023

University of Peloponnese Faculty of Social and Political Sciences

Department of political Studies and International Relations

Master Program in «GOVERNANCE and PUBLIC POLICIES»

**THESIS on
« GREEK HUMANITARIAN AID (2013-2023) »**

**LAMPROS LEON.SKANTZIS
Registration number : 3033202301032**

Supervisor: PROFESSOR ASTERIOS HULIARAS

Corinth, September 2023

Ευχαριστίες

Για την παρούσα εργασία θα ήθελα να ευχαριστήσω τους καθηγητές του Τμήματος Πολιτικής Επιστήμης και Διεθνών Σχέσεων του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου. Ιδιαίτερα τον επιβλέποντα καθηγητή κ. Αστέριο Χουλιάρα, για τις υποδείξεις του και την ουσιώδη αρωγή του στην απαιτητική αλλά συνάμα και εποικοδομητική προσπάθεια ολοκλήρωσής της διπλωματικής εργασίας.

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΔΗΛΩΣΗ

1. Δηλώνω ρητά και ανεπιφύλακτα ότι η διπλωματική εργασία που σας καταθέτω αποτελεί προϊόν δικής μου πνευματικής προσπάθειας, δεν παραβιάζει τα δικαιώματα τρίτων μερών και ακολουθεί τα διεθνώς αναγνωρισμένα πρότυπα επιστημονικής συγγραφής, τηρώντας πιστά την ακαδημαϊκή δεοντολογία.
2. Οι απόψεις που εκφράζονται αποτελούν αποκλειστικά ευθύνη του/ης συγγραφέα/ως και ο/η επιβλέπων/ουσα, οι εξεταστές, το Τμήμα και το Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου δεν υιοθετούν κατ' ανάγκη τις εκφραζόμενες απόψεις ούτε φέρουν οποιαδήποτε ευθύνη για τυχόν λάθη και παραλείψεις.

**Ο δηλών
Σκαντζής Λάμπρος**

Διπλωματική Εργασία: «Ελληνική Ανθρωπιστική Βοήθεια (2013-2023)»

Σημαντικοί Όροι: {Ανθρωπιστική βοήθεια, Ε.Ε. , γεωπολιτικοί λόγοι, Επιτροπή Αναπτυξιακής Βοήθειας(DAC) , Τουρκία , Ελλάδα }

Περίληψη

Η εργασία αυτή έχει σαν πρωταρχικό στόχο να αναλύσει την ανθρωπιστική βοήθεια της Ελλάδας ανά τον κόσμο την τελευταία δεκαετία . Από την μελέτη στις βιβλιογραφίας διαπιστώθηκε πως πέραν των περιορισμένων πόρων, αυτή διέπεται και από πολλές ελλείψεις και αδυναμίες .

Θεώρησα σκόπιμο να αναφερθώ και στην εξέλιξη της παγκόσμιας ανθρωπιστικής βοήθειας, ιδιαίτερα της Δύσης και ειδικότερα της Ε.Ε. , αλλά και αυτής αναδυόμενων περιφερειακών δυνάμεων όπως η Τουρκία και πως η σύγχρονη βοήθεια, μερικές φορές μεταστρέφεται, από τον πρότερο μη παρεμβατικό , ανεξάρτητο και ουμανιστικό της ρόλο σε εργαλείο για την άσκηση πολιτικής στο όνομα της θρησκείας, των οικονομικών συμφερόντων , της σύγχρονης εννοούμενης πολιτικής προστασίας και ασφάλειας και τέλος των γεωπολιτικών στόχων και συμφερόντων των ισχυρών κρατών. Δυστυχώς η τάση για μεταλλαγή των ανθρωπιστικών στόχων της ανθρωπιστικής βοήθειας επηρεάζεται πέραν των φυσικών καταστροφών και από συνθήκες που έχουν ενίοτε δημιουργήσει και οι ισχυροί χορηγοί της στους εξαθλιωμένους λαούς του κόσμου .

Ασφαλώς η Ελλάδα πρέπει να προσαρμοσθεί στην πραγματικότητα, να αξιώσει περαιτέρω ευρωπαϊκή αλληλεγγύη και πέραν της διατήρησης του ανθρωπιστικού ρόλου της βοήθειας σε διεθνές επίπεδο, να ενισχύσει καίρια την ανθρωπιστική της βοήθεια στις χώρες γειτονίας της, βελτιώνοντας την εικόνα της και τον περιφερειακό της ρόλο ως σταθερή , ισχυρή και αποτρεπτική στις παράνομες αναθεωρητικές τάσεις δύναμη. Περισσότερο παρά ποτέ επιβάλλεται από τις συνθήκες των σύγχρονων καιρών και του δυσοίωνα μέλλοντος.

Thesis on:

«GREEK HUMANITARIAN AID (2013-2023)»

Keywords: { Humanitarian aid, E.U. , geopolitical reasons, Development Assistance Committee (DAC), Turkey, Greece}

Abstract

This work has as its primary objective to analyse Greece's humanitarian aid around the world over the last decade. The study in the literature found that in addition to the limited resources, it is also governed by many shortcomings and weaknesses.

I also considered it appropriate to refer to the development of global humanitarian aid, especially the West and in particular the EU, but also of emerging regional powers such as Türkiye, and how modern aid sometimes shifts from its former interventional, independent and humanist role to a tool for politics in the name of religion, economic interests, the modern-day policy of protection and security, and finally the geopolitical objectives and interests of the powerful states. Unfortunately, the tendency to change the humanitarian objectives of humanitarian aid is affected beyond natural disasters and by conditions that have sometimes been created by its powerful donors to the impoverished peoples of the world.

Of course, Greece must adapt to reality, demand further European solidarity and beyond maintaining the humanitarian role of aid at international level, crucially strengthen its humanitarian aid in its neighborhood, improving its image and its regional role as a stable, strong and dissuasive force to illegal revisionist tendencies. It is more than ever imposed by the conditions of modern times and the ominous future.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εισαγωγή.....	8
---------------	---

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

Ανθρωπιστική Βοήθεια-Ερμηνεία-Σημασία-Αξία

A. Ανθρωπιστική Βοήθεια και η Αναγκαιότητα της Υλοποίησής της.....	09
B. Ανθρωπιστική Βοήθεια ακόλουθα με Ε.Ε. & Ελλάδα	11
1.Ε.Ε.....	11
2. Ελλάδα.....	12

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

Ε.Ε , Ανθρωπιστική Βοήθεια και διλήμματα στους σύγχρονους καιρούς

A . Ανθρωπιστική βοήθεια -μεγαλεπήβολα σχέδια και αποτίμηση αυτής αφενός στην επίλυση των προβλημάτων και αφετέρου στην αναδιαμόρφωση των ληπτριών χωρών	13
B. Ανθρωπιστική βοήθεια: Τα Συμφέροντα των Χορηγών και η επιρροή των Μέσων Ενημέρωσης	15
Γ. Ανθρωπιστική βοήθεια και ο ρόλος της πολιτικής, της θρησκείας, και της οικονομίας.....	16
Δ. Πορεία της σύγχρονης ευρωπαϊκής(και ελληνικής) βοήθειας με βάση τους άξονες της ασφάλειας , της πολιτικής προστασίας, της πρόληψης και της ετοιμότητας στην βάση διασυννοριακής ταυτότητας των κρίσεων.....	17

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

Ελληνική Ανθρωπιστική Βοήθεια σε παγκόσμια κλίμακα (2013-2023).....	19
---	----

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

Ανάλυση της Τουρκικής Ανθρωπιστικής Βοήθειας και σύγκρισή της με την Ελληνική.....	26
Συμπεράσματα.....	31

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ

ΞΕΝΕΣ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ.....	33
ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ.....	34
ΝΟΜΟΙ ΚΑΙ ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΑ.....	34
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ.....	35

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

«Μέμνησο ότι άνθρωπος εί», δηλαδή «Να θυμάσαι ότι είσαι άνθρωπος», (*Ιστοσελίδα , Γνωμικολογικόν*). Ρήση, που ένας δούλος κατ' εντολή καθημερινά υπενθύμιζε στον Φίλιππο τον Β' της Μακεδονίας και που αφορά στην επιείκεια και στην συμπαράσταση, που θα πρέπει ιδιαίτερα σήμερα να επιδεικνύουμε στους συνανθρώπους μας και ιδίως οι πιο ισχυροί στους πιο ευάλωτους. Στον σκληρό, ανεπτυγμένο κόσμο των τελευταίων αιώνων που αδιαφορούσε και συνεχίζει σε μεγάλο βαθμό να αδιαφορεί για τα δικαιώματα και τις ανάγκες των ανθρώπων, εξαγγέλλοντας παράλληλα μεγαλεπήβολα προγράμματα ανθρωπιστικής βοήθειας προς τους αδύναμους, η βοήθεια αυτή επιβάλλεται περισσότερο από ποτέ στην παρούσα, παρατεταμένη περίοδο αλληλουχίας κρίσεων για την ανθρωπότητα, να μεταλλαχθεί σε ουσιαστική και αποτελεσματική. Τα ανθρώπινα δικαιώματα και η επιβίωση των αδυνάτων, (γυναικών, παιδιών, εργατών, μεταναστών, προσφύγων, ιδιαίτερα των χωρών του Τρίτου Κόσμου), θα πρέπει επιτέλους να έλθουν στο επίκεντρο με στοχευμένες ενέργειες στήριξης και ανακούφισης.

Ανθρωπιστική βοήθεια παρείχε η Ελλάδα στην Κύπρο κατόπιν της τουρκικής εισβολής με ενέργειες του Ελληνικού Κράτους και του Ερυθρού Σταυρού, όπου μαζεύτηκαν μόνο από την Βόρεια Ελλάδα, 537 κιβώτια με είδη διατροφής , 1550 δέματα με ιματισμό και πολλές εκατοντάδες κλινοσκεπάσματα και απεστάλησαν στην μαρτυρική νήσο , ενώ ακολούθησαν και επόμενες αποστολές. (*ΣΩΜΑ ΕΛΛΗΝΩΝ ΠΡΟΣΚΟΠΩΝ, 2018*). Ωστόσο η Ελλάδα και προ του έτους 1981 , έχει χρηματοδοτήσει για αναπτυξιακή(συμπεριλαμβάνεται και η ανθρωπιστική) δράση παγκόσμιους φορείς και οργανισμούς, όπως η Παγκόσμια Τράπεζα. (*Χουλιάρης & Πετρόπουλος, 2022*).

Η χώρα ωστόσο, επίσημα στα πλαίσια της ευρύτερης πολιτικής της Ε. Ε, αρχίζει να παρέχει ανθρωπιστική βοήθεια από το έτος 1996, με τον κανονισμό του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και Συμβουλίου, (*Επίσημη Ιστοσελίδα της Ε.Ε., Κανονισμός 1257 του Συμβουλίου της 20ής Ιουνίου 1996*), παρότι η Ελλάδα έχει προσχωρήσει επίσημα στην ΕΟΚ από την 1η Ιανουαρίου του 1981 και έχοντας αποδεχτεί το ευρωπαϊκό, κοινοτικό κεκτημένο, αναλαμβάνει την υποχρέωση να συμβάλει οικονομικά στο Ευρωπαϊκό Ταμείο Ανάπτυξης, το οποίο χρηματοδοτεί αναπτυξιακά προγράμματα σε Τρίτες Χώρες. Η ανθρωπιστική βοήθεια της χώρας διακρίνεται σε διμερή , η οποία δίνεται από τις δωρήτριες χώρες απευθείας στις πληγείσες από καταστροφές χώρες και σε πολυμερή , η οποία χορηγείται μέσω της παρέμβασης τρίτων, πχ. ενώσεων κρατών (Ε.Ε.), φορέων , οργανισμών , Μ.Κ.Ο. κ.α. Το 1996, η χώρα αρχίζει να παρέχει πιο εντατικά ανθρωπιστική βοήθεια, κυρίως σε χώρες της Βαλκανικής. Ο όγκος της συνολικής βοήθειας (ανθρωπιστικής και αναπτυξιακής) αυξάνεται σταδιακά και το έτος 2002 αγγίζει το 0.22% του ΑΕΠ, (*Α. Χουλιάρης, Τα Επτά Παράδοξα της Ελληνικής Κρατικής Αναπτυξιακής Βοήθειας, Αγορά χωρίς Σύνορα, 2003*).

Στην παρούσα μελέτη, που ασχολείται με το θέμα της ελληνικής ανθρωπιστικής βοήθειας την τελευταία δεκαετία, ως κύριοι στόχοι τίθενται οι εξής:

1. Να περιγραφεί και αναλυθεί το πλαίσιο μέσα στο οποίο η ανθρωπιστική βοήθεια υιοθετήθηκε ως αναγκαία επιλογή για την ανθρωπότητα,
2. Να διαφανεί ότι η ανθρωπιστική βοήθεια της Δύσης και της αναδυόμενης Ανατολής [πλέον λαμβάνονται με γνώμονα γεωπολιτικά και οικονομικά κίνητρα και λιγότερο έχοντας υπόψη τις ανθρωπιστικές αξίες.
3. Να καταδειχτεί, εν μέσω οικονομικών δυσχερειών για την Ε. Ε. κατά την τελευταία δεκαετία, η αναγκαιότητα της πρόληψης, της επαγρύπνησης και της προετοιμασίας, απέναντι στις κλιμακούμενες καταστροφές και στις εμπόλεμες συρράξεις σε ένα ασταθές διασυννοριακό περιβάλλον και να διερευνηθεί η ανάγκη ενίσχυσης της σχέσης ανθρωπιστικής βοήθειας και της ασφαλούς ανάπτυξης, απεγκλωβισμένη κατά το δυνατόν, από γεωπολιτικά κίνητρα,
4. Να καταφανεί ότι υλοποιείται ελλειμματική ανθρωπιστική βοήθεια της Ελλάδας (υπολείπεται και των περιορισμένων οικονομικών της δυνατοτήτων, οι οποίες της έχουν πιστωθεί αναλογικά ως χώρας μέλους της Ε. Ε και της Ευρώπης), σε σύγκριση με την υπερμεγέθη και αύξουσα της Τουρκίας, (χώρας μη μέλους της Ε.Ε.), ως συνεχώς αναπτυσσόμενη περιφερειακή δύναμη, η οποία βοήθεια δεν απαλλάσσεται από ανταγωνιστικά, γεωπολιτικά και πολιτισμικά κίνητρα. Ωστόσο, θα πρέπει να επισημανθεί πως παρ όλη την ανταγωνιστική πολιτικοποίησή της, δεν διαφαίνεται η τουρκική βοήθεια να έρχεται σε πλήρη αντίθεση με τις ευρωπαϊκές αξίες και ίσως πρέπει να αποτελέσει υπόδειγμα μελέτης και πιθανόν υιοθέτησης τμημάτων της, από την ελληνική μελλοντικά αποδιδόμενη ανθρωπιστική βοήθεια.

Στο πρώτο κεφάλαιο, θα αναλύσουμε την έννοια και το αξιακό υπόβαθρο της ανθρωπιστικής βοήθειας, κοιτάζοντας το γενικό πλάνο και εξειδικεύοντας στο πως η Ε. Ε. και η Ελλάδα την έχουν διαχειριστεί, διαχρονικά. Στο δεύτερο κεφάλαιο, θα ερευνήσουμε την διακύμανση του σχεδιασμού και της παροχής της ανθρωπιστικής βοήθειας στο σύγχρονο παγκόσμιο και ευρωπαϊκό πεδίο. Στο τρίτο κεφάλαιο της μελέτης μας, θα επικεντρωθούμε στην ελληνική ανθρωπιστική βοήθεια που δόθηκε σε παγκόσμια κλίμακα από το έτος 2013 έως το τρέχον έτος, σε μια δεκαετία αδιάκοπων δοκιμασιών για τον πλανήτη. Στο τέταρτο και τελευταίο κεφάλαιο, θα συγκρίνουμε την ελληνική ανθρωπιστική βοήθεια με την τουρκική, καθώς η Τουρκία ενώ δεν είναι χώρα μέλος της Ε. Ε., το μέγεθος της ανθρωπιστικής βοήθειας που χορηγεί ανταγωνίζεται αυτό του συνόλου της Ε.Ε. και διακατέχεται από μελλοντικές επιδιώξεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

Ανθρωπιστική Βοήθεια-Ερμηνεία-Σημασία-Αξία

Α. Ανθρωπιστική Βοήθεια: Αναγκαιότητα και Υλοποίηση της

Η ανέλιξη του ανθρώπου στον πλανήτη σε συνάρτηση με τον χρόνο είναι μια απαιτητική και συνάμα απρόβλεπτη διαδικασία, που εκπλήσσει με τα τεράστια επιστημονικά και τεχνολογικά επιτεύγματα, ιδιαίτερα των τελευταίων 200 ετών, αλλά ταυτόχρονα και τις τεράστιες ανισότητες και αδικίες που μαστίζουν τον παγκόσμιο πληθυσμό. Είναι απορίας άξιο, πως ο άνθρωπος παράγει και ζει σε συνθήκες αφθονίας και ανέσεων και δύναται να ταξιδεύει σε άλλους πλανήτες, την στιγμή που και εντός των εθνών-κρατών, αλλά κυρίως μεταξύ των, υφίστανται τεράστιες εκπαιδευτικές, κοινωνικές, και ιδιαίτερα οικονομικές ανισότητες, όπου άνθρωποι πεθαίνουν από την υπερβολική κατανάλωση φαγητού και άλλοι από την πείνα. Ενδεικτικά βέβαια η διεθνής φτώχεια έχει ελαττωθεί, κυρίως λόγω της ραγδαίας ανάπτυξης της Κίνας, αφού από το 1981 ο πληθυσμός της έντονης φτώχειας έχει κατέλθει στο 42% από το 84% το 1820. (Χουλιάρας &

Πετρόπουλος, 2022). Ειδικότερα το έτος 2016, η απόλυτη φτώχεια(με ημερησία ατομική αμοιβή κάτω των 1,9 \$) έχει συρρικνωθεί στο 9,1% του παγκόσμιου πληθυσμού. (Economist, 2017 σε Χουλιάρας & Πετρόπουλος, 2022). Επιπλέον δεν μπορεί να παραγνωρισθεί η συμμετοχή των σύγχρονων εμβολίων χαμηλής αγοραστικής αξίας, που καθίστανται σωτήρια για την επιβίωση ανθρώπων από ασθένειες ως η πολιομυελίτιδα , ο τέτανος, η ιλαρά κλπ.(Μπρέγκμαν , 2017 σε Χουλιάρας & Πετρόπουλος, 2022).

Ακόμη όμως και στους σύγχρονους καιρούς(2005), το συνολικό εισόδημα των 500 πλουσιότερων ανθρώπων υπερβαίνει το εισόδημα των 416 εκατομμυρίων πενήτων στην γη, ως και το 40% του παγκόσμιου πληθυσμού διαβιώνει με λιγότερο από το 5% του παγκόσμιου πλούτου και με λιγότερα από 2 € ημερησίως, (Χουλιάρας & Πετρόπουλος, 2022). Οι πόλεμοι που πηγάζουν από γεωπολιτικά ή οικονομικά κίνητρα, έχουν εντείνει την εξαθλίωση των λαών, ωστόσο η φτώχεια σήμερα ή οι καταστροφές προκαλούνται και από φυσικά αίτια (σεισμούς, τσουνάμι, ξηρασίες , πλημμύρες, πυρκαγιές κ. α), οι οποίες και εντείνουν την καταστροφή, την περαιτέρω εξαθλίωση, την ανάγκη για ένα ασφαλές περιβάλλον και ενίοτε οδηγούν στην αναγκαστική εξωτερική και εσωτερική μετανάστευση.

Έτσι οι διαφορές παραμένουν μεγάλες, αρκεί κανείς να συγκρίνει το βιοτικό επίπεδο της Βόρειας Αμερικής ή της Ευρώπης με τρίτες χώρες της Ασίας ή της Αφρικής . Αυτό ερμηνεύεται από μία πλευρά, εφόσον η ανθρώπινη εξέλιξη εστίασε στην ανταγωνιστική παραγωγή , στην ευμάρεια , στην ισχύ (και την στρατιωτική) και στην τεχνολογική και ψηφιακή πρόοδο, χωρίς παράλληλη συμπίεση με τις ανθρωπιστικές αξίες που έπρεπε να διατρέχουν αυτή την εξέλιξη. Ωστόσο παρά την μειωμένη ανταπόκριση των ισχυρών κρατών στις δυστυχίες και τα βάσανα των αναξιοπαθούντων, των φτωχών και των βληθέντων από καταστροφές , ως και την αναντιστοιχία της παρεχόμενης παγκόσμιας ανθρωπιστικής βοήθειας με τις δυνατότητες του σημερινού εξελιγμένου μέρους του πλανήτη, διαφαίνεται μια μεγαλύτερη ευαισθητοποίηση προς αύξηση της βοήθειας αυτής στο μέλλον. Και δη, τις τελευταίες δεκαετίες, το αναπτυγμένο τμήμα της παγκόσμιας κοινότητας, (κυρίως χώρες της Ε. Ε. & της Βόρειας Αμερικής, δηλαδή της Δύσης), αντιλαμβανόμενο το τεράστιο πρόβλημα επιβίωσης εκατοντάδων εκατομμυρίων ανθρώπων, έχει αρχίσει να παρέχει βοήθεια σε πολλές φτωχές ή πληττόμενες από φυσικές καταστροφές ή πολέμους χώρες. Εν έτει 2004 τα κράτη δωρητές του Ο.Ο.Σ.Α απένειμαν την βοήθειά τους, σε ποσοστό 11,6% στην Κεντρική και Νότια Ασία και κατά 13,5% και 32,5% σε Μέση Ανατολή-Βόρεια Αφρική και υποσαχάρια Αφρική αντίστοιχα, (Χουλιάρας & Πετρόπουλος, 2022). Η ανθρωπιστική βοήθεια λοιπόν έχει σαν στόχο, την επιβίωση των πληθυσμών εκείνων που βάλονται από φυσικά ή ανθρώπινα αίτια και συμπεριλαμβάνει την προοπτική της προσαρμογής και της αντιμετώπισης των δεινών τους, την καταπράυνση και ίαση των πληγών τους, την ελάφρυνση των συμφορών τους, αλλά και την αναβάθμιση και εξέλιξη των πληθυσμών αυτών, για μια βιώσιμη μελλοντική τους πορεία.

Η ανθρωπιστική βοήθεια διαχωρίζεται από την αναπτυξιακή, η οποία αφορά κυρίως στους στόχους της βιώσιμης ανάπτυξης, στην αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, στην παγκόσμια ειρήνη και σταθερότητα και στην μείωση ή την απάλειψη της παγκόσμιας πενίας και στην διατήρηση της αξιοπρέπειας του ανθρώπινου βίου. Η ανθρωπιστική βοήθεια εξαλείφει ή αποκαθιστά καταστροφές και αποτελέσματα ολέθριων συμβάντων και διαρκεί χρονικά μέχρι την αποκατάστασή τους, ενώ η αναπτυξιακή βοήθεια έχει μακροπρόθεσμη διάρκεια επιδιώκοντας την επίτευξη αναπτυξιακών κυρίως στόχων, (κατά βάση μελλοντικών), που όμως καμιά φορά δύναται να ευρίσκονται στο πεδίο της ανθρωπιστικής βοήθειας, όπως η φτώχεια, άρα η μία έννοια δεν αναιρεί κατ' ανάγκη την άλλη και δύναται ενίοτε αυτές να συμβαδίζουν. Η ανθρωπιστική ή επείγουσα αρωγή συμπεριλαμβάνεται στην αναπτυξιακή αρωγή και φέρει ποσοστιαία αύξουσα

πορεία στους σύγχρονους καιρούς. (Χουλιάρας & Πετρόπουλος, 2022). Η βοήθεια που αφορά στον επισιτισμό και στα φάρμακα εντάσσεται στην ανθρωπιστική αρωγή, η οποία και διαχωρίζεται σε άμεση ή ανακουφιστική (relief aid) και πιο μακροπρόθεσμα σε αρωγή ανασυγκρότησης, (reconstruction aid), όπου αφορά στην διατροφή, την υδροδότηση, την αποχέτευση και τα στεγαστικά καταλύματα, σε εμπόλεμες ή πληγείσες ζώνες ή σε χώρες με αναγκαστική μετανάστευση και αγγίζει το 16,4% της συνολική βοήθειας το 2005, με αυξητική τάση έκτοτε στο μέλλον. (Χουλιάρας & Πετρόπουλος, 2022).

Η ανθρωπιστική βοήθεια σύμφωνα με τον Ο.Η.Ε. , που παγκόσμια είναι ο κύριος συντονιστής της, δια του Γραφείου Συντονισμού Ανθρωπιστικών Υποθέσεων (OCHA) φροντίζει για την αλληλεγγύη μεταξύ των ανθρώπων και την βοήθεια σε έκτακτες και επείγουσες ανάγκες μέσω 4 πυλώνων: το Διεθνές Ταμείο Επείγουσας Βοήθειας για τα Παιδιά, το Πρόγραμμα των Ηνωμένων Εθνών για την Ανάπτυξη, το Παγκόσμιο Πρόγραμμα Σίτισης και την Ύπατη Αρμοστεία για τους Πρόσφυγες, (Επίσημη Ιστοσελίδα του Ο.Η.Ε - Ειρήνη , Αξιοπρέπεια και Ισότητα σε ένα Υγιή Πλανήτη). Για την ανθρωπιστική βοήθεια που συμπεριλαμβάνεται στην αναπτυξιακή, σημαντικά στοιχεία κατέχει ο Ο.Ο.ΣΑ., ο Οργανισμός που συστήθηκε για την Οικονομική Ανάπτυξη και Συνεργασία των χωρών σε διεθνές επίπεδο ήδη από το 1940 και αρχικά ονομάζονταν ΟΕΟΣΑ, (Κωστής Κώστας, Αθήνα 2018). Ο Οργανισμός αυτός συντίθεται από τριάντα κράτη και έχει στόχο την ανταλλαγή γνώσεων, γνώμων και εμπειριών για την επίλυση ζητημάτων που άπτονται του εθνικού συμφέροντος των χωρών και το έτος 1961 γεννήθηκε η Επιτροπή Αναπτυξιακής Βοήθειας (DAC) με απώτερο στόχο την συνέργεια των εθνικών δράσεων και το Αναπτυξιακό Πρόγραμμα των Ηνωμένων Εθνών. Οι σπουδαιότεροι πολυμερείς πάροχοι ανθρωπιστικής βοήθειας είναι η Ε.Ε, η Παγκόσμια Τράπεζα, το Παγκόσμιο Πρόγραμμα Τροφίμων, οι Περιφερειακές Αναπτυξιακές Τράπεζες και η Ύπατη Αρμοστεία για τους Πρόσφυγες. (Χουλιάρας & Πετρόπουλος, 2022).

B. Ανθρωπιστική Βοήθεια ακόλουθα με Ε. Ε. & Ελλάδα

1. Ε. Ε.

Η Ε.Ε. μέσω της εξωτερικής της πολιτικής και δραστηριοποίησης έχει θεμελιώσει την ανθρωπιστική βοήθεια ως ένα σημαντικό παράγοντα προώθησης σε διεθνές επίπεδο των ευρωπαϊκών αξιών στην απάλυνση των δεινών της φτώχειας, των εμπόλεμων διενέξεων και των καταστροφών. (Επίσημη Ιστοσελίδα της Ε.Ε., humanitarian aid). Το έτος 2014 η ανθρωπιστική βοήθεια της Ε.Ε., που αποτελεί τον ισχυρότερο παγκόσμια δωρητή, αποδόθηκε σε ογδόντα κράτη παγκοσμίως και ανήλθε σε 1,27 δις €, με συμπερίληψη χωρών σε εμπόλεμη κατάσταση, ως η Συρία, η Ουκρανία κ.α. (Επίσημη Ιστοσελίδα Ε.Ε. -Καν.1257/96 Συμβουλίου) . Η Ε. Ε. και τα κράτη που την απαρτίζουν, από το 2021 παρέχει το 36% της διεθνούς ανθρωπιστικής αρωγής, η οποία κατέστη επιτακτικότερη μετά την πανδημία του covid-19 και άγγιξε την βάση των 168 εκατομμυρίων ατόμων, από 121 εκατομμύρια το 2014. (Επίσημη Ιστοσελίδα της Ε.Ε., humanitarian aid).

Σύμφωνα με τον Κανονισμό με αρ. 1257/96 του Συμβουλίου η ανθρωπιστική βοήθεια επικουρεί και προστατεύει ανθρώπους που καθίστανται ευπαθείς και ευπρόσβλητοι σε καταστάσεις εκτάκτων αναγκών και σε καταστροφές και τραγωδίες που προκαλούνται τόσο από φυσικά, όσο κι από ανθρώπινα αίτια. (Επίσημη Ιστοσελίδα Ε.Ε. -Καν.1257/96 Συμβουλίου) . Στον Κανονισμό επίσης περιγράφονται οι αρχές στις οποίες βασίζεται η παρεχόμενη αρωγή στους φτωχούς και πληττόμενους πληθυσμούς και οι οποίες συνοπτικά είναι: η ύπαρξη αντικειμενικών και υφιστάμενων αναγκών προς βοήθεια, η ύπαρξη κινδύνου για ανθρώπους που δεν διαφοροποιείται σε σχέση με τα πολιτικά πιστεύω, την εθνική προέλευση, την ηλικία , το φύλο και τις θρησκευτικές

αντιλήψεις και το ότι η αρωγή θα πρέπει να αναφέρεται στις ευρωπαϊκές παγκόσμιες ανθρωπιστικές αξίες, όπως η ανεξαρτησία, η αγάπη προς τον άνθρωπο, η αντικειμενικότητα και η ουδετερότητα. Οι χώρες και οι πληθυσμοί που δέχονται την ανθρωπιστική βοήθεια είναι φτωχές χώρες εκτός Ε.Ε και χώρες κυρίως του Τρίτου Κόσμου. Ακόλουθα με τον αρ. 1257 Κανονισμό του Συμβουλίου, η στόχευση της ανθρωπιστικής βοήθειας εστιάζει σε ζητήματα όπως : η παιδεία και η διαπαιδαγώγηση, η σίτιση και η διατροφή, η ιατροφαρμακευτική παροχή και η υγειονομική κοινωνική και ψυχική φροντίδα, τα υδρευτικά και αποχετευτικά δίκτυα, ο καθαρισμός πεδίων με νάρκες, η επισκευαστική μέριμνα και η λειτουργική αποκατάσταση των κτιρίων και των δομών, αλλά και η πρόληψη ελάττωσης μελλοντικών καταστροφών και δυσμενών γεγονότων. *(Επίσημη Ιστοσελίδα Ε.Ε. -Καν.1257/96 Συμβουλίου).*

Υπεύθυνη για την εκπόνηση της ανθρωπιστικής αρωγής είναι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και συγκεκριμένα η Γενική Διεύθυνση Ευρωπαϊκής Πολιτικής Προστασίας και Επιχειρήσεων (ΕCHO), η οποία μεριμνά και την απάλυνση και την αντιμετώπιση των καταστροφών και συνεργάζεται με Διεθνείς Οργανισμούς όπως ο Ερυθρός Σταυρός, η Ερυθρά Ημισέληνος, οι Ειδικές Υπηρεσίες των Ηνωμένων Εθνών, Μ.Κ.Ο. και έτερες ανθρωπιστικές εταιρείες και οργανισμοί της Ευρώπης. *(Επίσημη Ιστοσελίδα της Ε.Ε. , humanitarian aid).*

2.Ελλάδα

Η Ελλάδα καθίσταται αποδέκτης ανθρωπιστικής βοήθειας το 1922 με την εγκατάσταση μικρασιατών προσφύγων και το 1945 με την αμερικανική βοήθεια του Τρούμαν με το σχέδιο Marshall (Σταθάκης, 2004). Η Ελλάδα υποχρεώθηκε να παράσχει ανθρωπιστική αρωγή σε παγκόσμια κλίμακα, με την είσοδό της στην Κοινότητα το 1981. Ωστόσο και προ του 1981 υφίστατο χρηματοδοτική εκροή της χώρας σε παγκόσμιους φορείς αναπτυξιακής φύσης, αλλά η βασική βοήθεια καταγράφεται μέσω του Ευρωπαϊκού Ταμείου Ανάπτυξης το 1999, κυρίως σε Βαλκανικές Χώρες και αξίζει να σημειωθεί ότι μέχρι το 1995 η DAC θεωρούσε την Ελλάδα χώρα δωρεοδόχο. *(Χουλιάρας & Πετρόπουλος, 2022).* Η παροχή αναπτυξιακής και ανθρωπιστικής βοήθειας της χώρας, που επιφορτίστηκε μετά το 2000 με περαιτέρω κονδύλια, είχε προβληματική εφαρμογή, καθώς είχε ανατεθεί με την παλιά πολυδαίδαλη νοοτροπία στην διαχείριση εννέα Υπουργείων και 4 δημόσιων Οργανισμών και συντονίζονταν από το Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας. Κατόπιν συστήθηκε στο ΥΠΕΞ με το ΠΔ 224/2000, η Υπηρεσία Διεθνούς Αναπτυξιακής Συνεργασίας (ΥΔΑΣ), που ανέλαβε ευρύτερα την διαχείριση, τον έλεγχο και την εφαρμογή προγραμμάτων που αφορούν την ανθρωπιστική και επισιτιστική βοήθεια της χώρας *(ΦΕΚ 193Α, 2000 σε Χουλιάρας & Πετρόπουλος, 2022).*

Τα δύο ορισθέντα προς διαχείριση Υπουργεία, το ΥΠΕΘΟ και το Υπουργείο Εξωτερικών διεκδίκησαν τη διαχείριση της βοήθειας, ώσπου το έτος 2002 με το ΠΔ 159/2002, η διαχείριση, ο συντονισμός και η μελλοντική σχεδιαστική πορεία της αναπτυξιακής και ανθρωπιστικής βοήθειας περιέρχεται πλέον στην αποκλειστική αρμοδιότητα της ΥΔΑΣ του ΥΠΕΞ *(ΦΕΚ 140 Α, 2002 σε Χουλιάρας & Πετρόπουλος, 2022).*

Σήμερα η ελληνική ανθρωπιστική βοήθεια, ως τμήμα της αναπτυξιακής βοήθειας, υλοποιείται μέσω Ζ' Γενικής Διεύθυνσης Αναπτυξιακής και Ανθρωπιστικής Αρωγής (HELLENIC AID) του ΥΠ.ΕΞ., η οποία συνεργάζεται με τους φορείς, παρέχει την χρηματοδότηση στους διεθνείς οργανισμούς, διαχειρίζεται, ελέγχει και εν γένει επιτελεί όλες τις εργασίες που έχουν σχέση με την ανθρωπιστική αρωγή της χώρας ως συντονίστρια αρχή. *(Επίσημη Ιστοσελίδα Ελληνικού Υπουργείου Εξωτερικών- Ζ' Γενική Διεύθυνση Αναπτυξιακής και Ανθρωπιστικής Αρωγής).*

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

Ε.Ε , Ανθρωπιστική Βοήθεια και διλήμματα στους σύγχρονους καιρούς

Α. Ανθρωπιστική βοήθεια -μεγαλεπήβολα σχέδια και αποτίμηση αυτής αφενός στην επίλυση των προβλημάτων και αφετέρου στην αναδιαμόρφωση των ληπτριών χωρών

Ο σύγχρονος κόσμος αλλάζει. Η αλλαγή αυτή δεν οφείλεται μόνο στις φυσικές πλανητικές διεργασίες. Ακόμη και φαινόμενα που φαίνονται αμιγώς φυσικά, εντείνονται ή μεταλλάσσονται εμμέσως από τις παρεμβάσεις του ανθρώπου στο περιβάλλον, όπως η αύξηση της θερμοκρασίας των υδάτων, το λιώσιμο των πάγων, ξηρασίες ένεκα αποψίλωσης δασών κ.α., χωρίς να υπολογίσουμε του πολέμους, τις μολύνσεις από αναπτυξιακές δραστηριότητες, την επέκταση των οικιστικών δομών και άλλα άμεσα παρεμβατικά ανθρώπινα δρώμενα. Επόμενο είναι να αυξάνονται οι ανάγκες για ανθρωπιστική βοήθεια, όσο ο κόσμος εξελίσσεται σε μία κλιμακούμενη ανισότητα. Ωστόσο υφίσταται ειλικρινής στόχευση των ισχυρών κινούντων τα νήματα παγκόσμια για παροχή ανθρωπιστικής βοήθειας στους αδύναμους, προς την ανάδραση και επιτυχή μελλοντική ανεξάρτητη πορεία αυτών;

Η Δύση στον σχεδιασμό της βοήθειας έχει οροθετήσει ως βάση το αξιακό της υπόβαθρο που απέχει παρασάγγας από αυτό των υποανάπτυκτων ή βαλλόμενων ληπτών της. Δεν λαμβάνει αρκετά υπόψη της τις διεργασίες των εντόπιων κοινωνιών. (*Joanne Rose et all, 2013*). Η στόχευση της ανθρωπιστικής βοήθειας εστιάζει στην βραχυπρόθεσμη ίαση και επούλωση των πληγών, στην θεραπεία του ανθρώπινου άλγους και εν μέρει δύναται να είναι επιτυχής. Όμως στην βάση της ανεξαρτησίας που είναι μία από τις αρχές της ανθρωπιστικής βοήθειας (*Επίσημη Ιστοσελίδα Ε.Ε. - Καν.1257/96 Συμβουλίου*), επιβάλλεται να μη παρεμβαίνει και μεταλλάσσει τις τοπικές αρχές, ακόμη και προς μια μακροπρόθεσμη εξελικτική παρέμβαση και έτσι αυτές είναι ανήμπορες στην κατά μόνας αντιμετώπιση μελλοντικών ολέθριων φυσικών ή ανθρώπινων γεγονότων. Μακροπρόθεσμα λοιπόν δημιουργείται εξάρτηση με επίφαση ανεξαρτησίας; Κράτη ως το Ιράκ, η Σομαλία δεν θα τύχουν ουσιαστικής αρωγής, εάν η ανθρωπιστική και αναπτυξιακή βοήθεια δεν εστιάζει σε μακρόπνοη προοπτική δημιουργίας υποδομών αντιμετώπισης μελλοντικών καταστροφών. Αναγκαία είναι η σχεδίαση και εφαρμογή βοήθειας που αλλάζει το μοντέλο διαβίωσης των κοινωνιών και έρχεται σε ρήξη με την ίδια την βραχυπρόθεσμη μη παρεμβατική έννοια της ανθρωπιστικής βοήθειας. (*Joanne Rose et all, 2013*). Επιπρόσθετα η βοήθεια αυτή θα πρέπει να λάβει υπόψη της τις τοπικές αρχές και την προσαρμοστική τους ενεργοποίηση με την δημιουργία υποδομών.

Στα τελευταία χρόνια έχουν αυξηθεί οι δυσμενείς επιπτώσεις σε κράτη με ένοπλη βία και από 5 περιπτώσεις μεταξύ 1975-1985, οι πόλεμοι και εμφύλιοι έφτασαν σε 50 έως το 2000, με καταγεγραμμένες 36 περιπτώσεις το 2009 από τον Ερυθρό Σταυρό και κυριότερη πληγή τον λιμό. (*Harbom & Wallensteen, 2009 σε Joanne Rose et all, 2013*). Ο αριθμός των προσφύγων αυξήθηκε σε 16.000.000 ενώ οι εσωτερικά εκτοπισμένοι ξεπέρασαν τα 27.100.000 στο εσωτερικό εμπόλεμων κρατών όπως η Σομαλία, το Σουδάν, το Κονγκό κ.α. (*IDMC και NRC 2010 σε Joanne Rose et all, 2013*), όπου πλέον τα δεδομένα υποδεικνύουν την ανάγκη για μακροπρόθεσμη στόχευση της ανθρωπιστικής βοήθειας.

Ακολουθως επισημάνθηκε η αναγκαιότητα από τους πάροχους της ανθρωπιστικής βοήθειας για βαθύτερη συνεργασία και ανάπτυξη επιχειρησιακής σχέσης τόσο μεταξύ των, όσο και σε σχέση με τους υποστηριζόμενους πληθυσμούς και τις κάθε λογής ηγεσίες τους (προσέγγιση Cluster), με έμφαση στην ανθρώπινη επιβίωση και ιδιαίτερα στην διατροφή και το πόσιμο ύδωρ, στην στέγαση, στην αγροτική παραγωγή και την εκπαίδευση. (*Joanne Rose et all, 2013*). Ο τομέας της υγείας κατέστη ιδιαίτερα απαιτητικός σε ανθρωπιστική βοήθεια ένεκα των καταστροφών, αλλά και

μολυσματικών νόσων, πλην όμως οργανώσεις βοήθειας όπως «Οι Γιατροί Χωρίς Σύνορα» χρησιμοποιώντας ιατρική δυτική τεχνολογία και αγνοώντας τις εγχώριες παραδοσιακές πρακτικές, δεν δρουν μακροπρόθεσμα, συνεπώς καταγράφουν μέτρια και προβληματικά αποτελέσματα. (Joanne Rose et all , 2013).

Στους τομείς της σίτισης και ύδρευσης , της γεωργίας και τις εκπαίδευσης οι ανάγκες έχουν πολλαπλασιαστεί τις τελευταίες δεκαετίες, σαν αποτέλεσμα της αύξησης των φυσικών και ανθρωπίνως προκαλούμενων δεινών στον Τρίτο Κόσμο. Μόνο για την διατροφή το 2009 προέκυψε ανάγκη διατροφικής υποστήριξης σε 101.800.000 άτομα.(WFP. 2010a · WFP. 2010b σε Joanne Rose et all , 2013). Επισημαίνεται η αναγκαιότητα της μακροπρόθεσμης αντιμετώπισης με αναπτυξιακά χαρακτηριστικά της βοήθειας με παροχή σπόρων, εργαλείων κ.α., ώστε να αυξηθεί η βιωσιμότητα των πληθυσμών σε παρόν και μέλλον. (Joanne Rose et all , 2013). Σημαντική είναι η διατροφή με των πληθυσμών με το «Plumpy'nut», διατροφικό προϊόν παρασκευής του Γάλλου Andre Briend, υψηλής θερμιδικής αξίας και διατήρησης, το οποίο ελαττώνει το υποσιτισμό των πληθυσμών στο μισό. (Clayton, 2005 σε Joanne Rose et all , 2013).

Η στέγαση αποτελεί σημαντική μέριμνα της ανθρωπιστικής βοήθειας ιδιαίτερα για άμεση διάσωση ζώων ύστερα από την καταστροφή, με αναγκαιότητα παροχής ρουχισμού, σκεπασμάτων και μετά αναγκαία είναι η παράδοση κατοικιών με τοπικής φύσεως χαρακτηριστικά , με απώτερο στόχο την επανεγκατάσταση του πληγέντος πληθυσμού στις αρχικές κατοικίες.(Sphere Project, 2004b σε Joanne Rose et all , 2013).

Η παροχή ύδατος και αποχέτευσης κρίνεται απολύτως και άμεσα αναγκαία στην έλευση της καταστροφής και μάλιστα μολύνσεις και ασθένειες ως η διάρροια δύνανται να είναι πολλαπλάσιες όλων των άλλων αιτιών θανάτου.(Connolly et al. σε Joanne Rose et all , 2013). Στο πρόγραμμα Sphere καταγράφονται πρότυπα για τα ύδατα, τις συνθήκες υγιεινής και την αποχέτευση, η οποία θεωρείται ισάξια της παροχής πόσιμου ύδατος. (Sphere Project, 2004a σε Joanne Rose et all , 2013).

Από την έρευνα προέκυψε ότι η ραγδαία αύξηση της ανθρωπιστικής βοήθειας που αποστέλλεται τόσο από δημόσιους όσο και από ιδιωτικούς φορείς, ιδιαίτερα μετά την αποτυχία προληπτικής αλλά και θεραπευτικής δράσης της ανθρωπιστικής αρωγής στα θύματα του εμφυλίου στην Ρουάντα, επιβάλλουν την λογοδοσία των υπευθύνων. (Sphere Project, 2006 σε Joanne Rose et all , 2013).

Εν κατακλείδι συνάγεται ότι η ανθρωπιστική βοήθεια , σε συνεργασία με τις τοπικές ηγεσίες και λαμβάνοντας υπόψη και επιτυχείς παραδοσιακές πρακτικές σε συνδυασμό με την επιστημονική βάση της , θα πρέπει να επιφέρει δυνατότητες προσαρμογής και επιτυχούς αντιμετώπισης των κρίσεων διαχρονικά στους πληθυσμούς που βάλλονται και όχι να επουλώσει πρόσκαιρα τις πληγές των και να στοχεύσει στο πεδίο της ελάττωσης της ευπάθειας και της αύξησης της αντοχής των.(Lautze & Roberts σε Joanne Rose et all , 2013). Η μίξη των σύγχρονων μεθόδων της ανθρωπιστικής βοήθειας με τις επιτυχείς παραδοσιακές τακτικές των πληγέντων πληθυσμών σε μία αμοιβαία εκτίμηση με μακροπρόθεσμη σχεδίαση στην πρόληψη και αντίσταση των καταστροφών είναι η καλύτερη μέθοδος αντιμετώπισής τους. Είναι πιθανόν εφόσον δεν μετασχηματισθεί το σύστημα με στοιχεία προσαρμογής, αντοχής και βιωσιμότητας, η απλή αποκατάσταση των ζημιών να καταστήσει τα πληγέντα κράτη πιο ευαίσθητα και ευπαθή στην επόμενη καταστροφή. (Barett & Carter, 2002 σε Joanne Rose et all , 2013). Η ανθρωπιστική αρωγή από μια βοήθεια απλής επαναφοράς του πρότερου συστήματος και μόνο θα πρέπει να μετεξελιχθεί και να ενισχύσει την αντοχή του με άξονες το άνοιγμα, την εταιρική σχέση, την ενδυνάμωση και την συμμετοχή (Hewitt, 2011 σε Joanne Rose et all , 2013).

Τοιουτοτρόπως η αντίσταση, η αντοχή και η ανθεκτικότητα με όρους βιώσιμης στόχευσης και με πύλωνα την ανασχηματιστική δόμηση των πληγέντων κρατών, θα επιτύχει αρκούντως να μειώσει την ευπάθειά των και θα τα καταστήσει ικανότερα στην αντιμετώπιση των μελλοντικών προκλήσεων.

B. Ανθρωπιστική βοήθεια: Τα Συμφέροντα των Χορηγών και η επιρροή των Μέσων Ενημέρωσης

Είναι γνωστή η ευρεία και με στοιχεία εξάρτησης επιρροή που ασκούν τα μέσα ενημέρωσης σε εθνική και παγκόσμια κλίμακα. Όμως αυτά είτε ανήκουν σε κάποιους, είτε γράφουν για κάποιους.

Δεν θα έπρεπε να υποτιμηθεί η θετική ή αρνητική συμβολή τους στην παρεχόμενη ανά τον κόσμο ανθρωπιστική βοήθεια. Μην ξεχνάμε το αυτονόητο : δεν συμφέρει την πολιτική να αγνοήσει θέματα που συγκλονίζουν αρνητικά την κοινή γνώμη, ακόμη και εάν η ίδια η πολιτική είχε συμφέρον αυτά να υποκρυφθούν.

Σε σχετική μελέτη προκύπτουν 3 δεδομένα: η ενίσχυση της ανθρωπιστικής βοήθειας εφόσον επεκτείνεται η παγκόσμια πληροφόρηση περί της καταστροφής, η εξάρτηση της βοήθειας από τα προσδοκώμενα οφέλη για τους δωρητές και τέλος η επιρροή των υφιστάμενων ανθρωπιστικών οργανώσεων και των θεσμών στην χώρα που παρέχει έκτακτης ανάγκης αρωγή. (*Gorm Rye Olsen et al, 2003*). Σε αυτήν συγκρίνονται 2 καταστάσεις έκτακτης ανάγκης που επέφεραν ο κυκλώνας στην Ινδία το 1999 και η πλημμύρα στην Μοζαμβίκη το 2000 και 3 καταστάσεις σε όχι αμιγώς φυσικά συμβάντα στην Κορέα, τα Βαλκάνια, το Αφγανιστάν, το Σουδάν και την Αγκόλα. (*Gorm Rye Olsen et al, 2003*). Εν πρώτοις για τις αιματηρές διενέξεις στο Κουρδιστάν(1991) ή στην Σομαλία(1992) δεν διαφαίνεται να υφίσταται σύνδεση του ανθρώπινου ψυχικού και σωματικού άλγους με την παρεχόμενη βοήθεια. Περισσότερο φαίνεται πως τα μέσα ενημέρωσης διαχέουν τα θέλω των κυβερνήσεων. (*Robinson, 1999, σε Gorm Rye Olsen et al, 2003*). Όμως είναι βέβαιο ότι η ευρεία πληροφόρηση για αναγκαιότητα ανθρωπιστικής αρωγής της παγκόσμιας γνώμης από διεθνή μέσα(π.χ. CNN), θα επηρεάσει σημαντικά την τελική βοήθεια τουλάχιστον της Δύσης, χωρίς όμως να δύναται να κατανοηθεί πλήρως η αξία και συμβολή τους στο εγχείρημα. (*Robinson, 1999, σε Gorm Rye Olsen et al, 2003*).

Σημασία για την ενασχόληση των μέσων πληροφόρησης διαδραματίζουν η ύπαρξη φορτισμένων συγκινησιακά φωτογραφιών ή βίντεο της καταστροφής, το να δύναται η καταστροφή να είναι υπερέχουσα, συναγωνιζόμενη με άλλες την ίδια περίοδο εμφανιζόμενες καταστροφές και να μην εμπλέκεται σε ένα κύκλο πολλών άλλων όμοιων συμβάντων, γιατί αποδυναμώνεται η προσοχή σε αυτή και τέλος, το να μπορεί αυτή να διεγείρει τα συναισθήματα των ανθρώπων. (*Gorm Rye Olsen et al, 2003*). Σημαντικό ρόλο διαδραματίζει και το πως κάποια ανθρωπιστική κρίση πλασάρεται από τα μέσα, ώστε να εμφανισθεί μια μερίδα ανθρώπων που θα στηρίξει και θα συμβάλλει ποικιλοτρόπως σε παροχή ανθρωπιστικής αρωγής. (*Giradet, 1996, σε Gorm Rye Olsen et al, 2003*).

Ωστόσο η σπουδαιότητα της δράσης των μέσων ενημέρωσης είναι περιστασιακής φύσης και ασταθής, αφού αυτά ενεργούν επηρεασμένα από τις κατευθύνσεις που υπαγορεύει η πολιτική και οι αφανείς στόχοι των χορηγών της αρωγής. Όταν η ανθρωπιστική βοήθεια παρέχεται, έχουν ληφθεί υπόψη πρότερα κυρίως κρίσιμα και σοβαρά θέματα ασφαλείας και πολλές φορές τα κράτη δωρητές μεταλλάσσουν την βοήθεια από ανθρωπιστικής φύσεως σε άξονα διαχείρισης των γεωπολιτικών οικονομικών ζητημάτων και κρίσεων που καλούνται να αντιμετωπίσουν, αξιώνοντας συγκεκριμένες δεσμεύσεις ή ενέργειες από τους λήπτες. (*Gorm Rye Olsen et al, 2003*). Τα συμφέροντα ασφάλειας των κρατών-δωρητών είναι εθνικής, εμπορικής, επενδυτικής, οικονομικής

και γεωπολιτικής φύσης και παρατηρείται ότι οι μεγάλοι δωρητές (Ε.Ε. , Η.Π.Α. κ.α.) παρέχουν την αρωγή με κίνητρα ιδιοτέλειας , ενώ οι μικρότεροι (χώρες της Σκανδιναβίας) με βάση περισσότερο τις ανάγκες των πληττόμενων από τις καταστροφές. (*Gorm Rye Olsen et al, 2003*).

Διαπιστώνεται ότι δεν απαλλάσσεται η παρεχόμενη ανθρωπιστική βοήθεια από βαθύτερους στόχους στρατιωτικής επέμβασης των δωρητών (*Macrae, 2002 σε Gorm Rye Olsen et al, 2003*).

Ωστόσο έτερος παράγων σημαντικός για την παρεχόμενη ανθρωπιστική αρωγή είναι η ίδια η ύπαρξη ανθρωπιστικών οργανώσεων (USAID, SIDA, DANIDA, ECHO κ.α.) , εθνικών και διεθνικών Μ.Κ.Ο. και χορηγών και φορέων οι οποίοι έχουν την εμπειρία και τους αγωγούς (VOICE, OCHA, κ.α.) για έγκαιρες και αποτελεσματικές επεμβάσεις. (*Gorm Rye Olsen et al, 2003*).

Συνοψίζοντας , η κατεύθυνση και το ύψος της ανθρωπιστικής βοήθειας σε έκτακτες ανάγκες εξαρτάται α) από την ύπαρξη ισχυρών ανθρωπιστικών οργανώσεων με ευαισθητοποιημένη δράση και κατάλληλες δομές και δίκτυα για παροχή βοήθειας, β) από την ευρεία, επαναλαμβανόμενη και συγκινησιακά φορτισμένη κάλυψη του διεθνών μέσων ενημέρωσης, η οποία εν πολλοίς άγεται από την πολιτική εξουσία , φέρει περιστασιακή σπουδαιότητα και παράλληλα ατονεί στην αποδοτική διαχείριση πολλών ανθρωπιστικών κρίσεων την ίδια στιγμή (η κοινή γνώμη δεν δύναται να παρακολουθεί πολλές κρίσεις ταυτόχρονα) και γ) από τα συμφέροντα των δωρητών κρατών και της πολιτικής ισχύος που θέτουν ζητήματα ασφάλειας και προτεραιότητες στην βάση γεωπολιτικής, οικονομικής, επενδυτικής και εμπορικής κυρίως στόχευσης. Καταληκτικά η επιρροή των μέσων ενημέρωσης στην ανθρωπιστική βοήθεια υπολείπεται της επιρροής που επιβάλλουν τα συμφέροντα των δυτικών κρατών και των ανθρωπιστικών οργανισμών .

Γ. Ανθρωπιστική βοήθεια και ο ρόλος της πολιτικής, της θρησκείας, και της οικονομίας

Η παροχή ανθρωπιστικής βοήθειας είναι μια ενέργεια βαρύνουσας αξίας από τους ισχυρούς στους αδυνάτους. Επειδή φέρει ισχυρό οικονομικό υπόβαθρο, είναι αναπόφευκτο ο ισχυρός να την εκμεταλλευτεί προς μελλοντικά ποικίλα οφέλη. Σήμερα λοιπόν η ανθρωπιστική αρωγή που διαχειρίζονται ο Ο.Η.Ε., τα κράτη-μέλη που συμμετέχουν στην DAC του Ο.Ο.Σ.Α. κ.α. επηρεάζεται από τις θρησκευτικές επιδιώξεις, την γεωπολιτική διάσταση, τα κυβερνητικά συμφέροντα και την διεθνή και εθνική ασφάλεια όπως την αντιλαμβάνονται οι ισχυροί δωρητές. Κατόπιν της επίθεσης στους δίδυμους πύργους στην Αμερική το 2001, τα κράτη-δωρητές έχουν μεν αυξήσει την ανθρωπιστική αρωγή, παράλληλα όμως με κάποιες απαιτήσεις ασφαλείας από τους λήπτες (πχ Σομαλία) σε νομική ή πραγματιστική βάση (πχ ότι δεν θα κλαπεί η βοήθεια από τρομοκράτες), οι οποίες ενίοτε δυσχεραίνουν και την απόδοση της αρωγής (*Gonzales , 2013 σε Abdul Hannan & Rabioul Alam, 2019*).

Η ψυχική κατάσταση στην οποία τελούν τα στελέχη των δωρητών είναι σημαντικό να παρακολουθείται και να επικουρείται , ώστε να έχουν καλή ψυχολογία και να αφιερώνουν τον καλύτερο εαυτό τους στην εργασία τους και να είναι αποτελεσματικοί και αποδοτικοί .(*Gotowiec & Cantor-Graae , 2017 σε Abdul Hannan & Rabioul Alam, 2019*). Η αποτελεσματική αρωγή επίσης περνάει μέσα από την γνώση που έχουν οι επαγγελματίες παροχής της για την βιοθεωρία, τη στάση ζωής των εντόπιων πληθυσμών και του πολιτισμού τους. (*MSall 2018, σε Abdul Hannan & Rabioul Alam, 2019*).

Πολλές ανθρωπιστικές οργανώσεις επίσης αμφισβητούν την οικουμενικότητα της ανθρωπιστικής αρωγής και την θέτουν στην υπηρεσία θρησκευτικών επιδιώξεων, ευνοώντας εξάπλωση μιας θρησκείας έναντι άλλων. (*Sangasumana & Laksman, 2014*), σε *Abdul Hannan & Rabioul Alam, 2019*). Η αρωγή χριστιανικών χωρών προς μουσουλμανικές χώρες δεν είναι η ίδια με εκείνη που

απευθύνεται στις ομόδοξες χώρες.(*Neuman, 2010 σε Abdul Hannan & Rabioul Alam, 2019*). Η ανθρωπιστική βοήθεια έχει καταστεί δύναμη επιρροής των παγκόσμιων σχέσεων και θα πρέπει να ερευνηθούν οι τομείς που θα βελτιωθεί σε σχέση με τις σύγχρονα διλήμματα, για να εφαρμοσθεί καλύτερα σε παγκόσμιο επίπεδο. (*Abdul Hannan & Rabioul Alam, 2019*).

Σήμερα διαφαίνεται ότι η βοήθεια αποτελεί εργαλείο πολιτικής στα γεωπολιτικά συμφέροντα των ισχυρών και πρόφαση για επέμβαση στα εσωτερικά των ληπτριών χωρών, όπως οι ΗΠΑ έκαναν στην Βενεζουέλα (*Big think , 2018 σε Abdul Hannan & Rabioul Alam, 2019*) ή περιορίζεται όταν απωλεσθεί το πολιτικό συμφέρον, όπως με την Παλαιστίνη όπου μειώθηκε η βοήθεια των ΗΠΑ(*The Guardian, 2018 σε Abdul Hannan & Rabioul Alam, 2019*).

Υφίστανται όμως κράτη λήπτες που προφασίζόμενα την ασφάλειά τους, απαγορεύουν την είσοδο ανθρωπιστικών οργανώσεων όπως έκανε η Μιανμάρ με την βοήθεια του ΟΗΕ. (*The Guardian, 2017 σε Abdul Hannan & Rabioul Alam, 2019*).

Παρεμπιπτόντως έχουν διαμειφθεί περιπτώσεις, όπως αυτές όπου οι τρομοκράτες στον εμφύλιο κρατών φορολογούν την βοήθεια παρατείνοντας τον πόλεμο , χωρίς να λογαριάσουμε την καίρια μείωση ή αθέτηση της από ισχυρά κράτη ή ενώσεις κρατών(Ε.Ε.) ή ακόμη περισσότερο τις περιπτώσεις, όπου κράτη χορηγοί βοήθειας όπως οι ΗΠΑ επιβάλλουν στους αδύναμους λήπτες μελλοντικές αγορές χωρίς συγκατάθεση του πληθυσμού .(*Mayar and Moller, 1999 σε Abdul Hannan & Rabioul Alam, 2019*).

Σημαντικά είναι τα ζητήματα διαφθοράς των εργαζομένων στην ανθρωπιστική βοήθεια με πώληση ειδών και αγαθών της προς πλουτισμό ή τα ζητήματα διαπλοκής εργαζομένων στις λήπτριες χώρες, τα οποία δυσχεραίνουν την απονομή της βοήθειας, μέχρι να λάβουν δωροδοκίες και οικονομικά οφέλη με αποτέλεσμα έτσι να αυξάνεται το συνολικό κόστος της (*Abdul Hannan & Rabioul Alam, 2019*). Δεν πρέπει να υποτιμηθούν περιπτώσεις αναποτελεσματικής παροχής της βοήθειας λόγω μη κατάλληλα εκπαιδευμένου προσωπικού ή ακόμη χειρότερα σεξουαλική εκμετάλλευση πληττόμενων πληθυσμών. (*Relief Web, 2017 σε Abdul Hannan & Rabioul Alam, 2019*).

Επιπρόσθετα οργανισμοί αρωγής χρήζουν καλύτερης οργάνωσης στην βοήθεια , ενώ δεν λαμβάνουν υπόψη τις τοπικές ιδιαιτερότητες των ληπτών και βασίζουν την αρωγή σε δυτική σχεδίαση, αποτυγχάνοντας να την κάνουν αποτελεσματική (*Rose et al, 2013 σε Abdul Hannan & Rabioul Alam, 2019*).

Εν κατακλείδι παρά τις πομπώδεις διακηρύξεις της, βασιζόμενης στις αρχές της ανεξαρτησίας ανθρωπιάς , αμεροληψίας , ουδετερότητας , ανθρωπιστικής αρωγής, αυτή υπονομεύεται σοβαρά από τις γεωπολιτικές επιδιώξεις των ισχυρών παρόχων της Δύσης , αλλά και της αναδυόμενης Ανατολής , από κίνητρα ιδιοτέλειας με αποικιακά στοιχεία , από έλλειψη κατανόησης των τοπικών ιδιαιτεροτήτων, από ελλειμματική εκπαίδευση, διαφθορά και κόπωση των ακτιβιστών και των ληπτών της βοήθειας, από προβλήματα στη μεταξύ τους επικοινωνία, από τρομοκρατικές παρεμβολές και από θρησκευτική προκατάληψη (που παρέχει κατά προτεραιότητα βοήθεια στους ομόδοξους), από μεταβολές των συμφερόντων των ισχυρών (ΗΠΑ μείωση βοήθειας σε Παλαιστίνη) και εν τέλει από όλα τα πάθη και τις αδυναμίες που φέρει ο άνθρωπος στην συλλογική και ατομική του δράση. Όλα τα παραπάνω υπονομεύουν και εκτρέπουν από την στόχευση και τις αρχές της την ανθρωπιστική αρωγή, όμως αυτή συνολικά στέκεται δίπλα στα ανθρώπινα προβλήματα παρά τις αρνητικές της πλευρές και έχει θετικό πρόσημο.

Δ. Πορεία της σύγχρονης ευρωπαϊκής(και ελληνικής) βοήθειας με βάση τους άξονες της ασφάλειας , της πολιτικής προστασίας, της πρόληψης και της ετοιμότητας στην βάση διασυννοριακής ταυτότητας των κρίσεων

Πέραν των όσων εκτέθηκαν παραπάνω, στους σύγχρονους καιρούς η ανθρωπιστική αρωγή της Ευρώπης και της Ελλάδας που πλέον κατευθύνεται από την Γενική Διεύθυνση Ευρωπαϊκής Πολιτικής Προστασίας και Επιχειρήσεων Ανθρωπιστικής Βοήθειας της Ευρ. Επιτροπής (ΓΔ ΕCHO) και τις Ευρωπαϊκές Οργανώσεις του Ερυθρού Σταυρού, φαίνεται να μετατοπίζει την βαρύτητα από το πεδίο της αντιμετώπισης των κρίσεων, στο πεδίο της πρόληψης και προετοιμασίας αυτών με απώτερο στόχο την ασφάλεια και την πολιτική προστασία. Η Ε.Ε. και τα κράτη-μέλη της ως γνωστόν παρέχουν το 50% της διεθνούς ανθρωπιστικής αρωγής (*The Guardian, 2014 σε Abdul Hannan & Rabioul Alam, 2019*). Ωστόσο οι κρίσεις ένεκα της οικουμενικότητας και της ραγδαίας βελτίωσης της επικοινωνίας σήμερα διογκώνονται, επεκτείνονται και λαμβάνουν πλέον διασυνοριακό χαρακτήρα (χρηματοοικονομική κρίση, κρίση στην παγκόσμια οικονομία, κρίση στο μεταναστευτικό, πανδημικές κρίσεις ως ο COVID-19), με αποτέλεσμα η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και ο Ευρωπαϊκός Ερυθρός Σταυρός να θεωρούν πλέον αυξητικά αναγκαία και την διεθνή συνεργασία με την επιστήμη για την αποτροπή και την αποφυγή των φυσικών ολέθριων συμβάντων. (*Marie Van Hoorick, 2020-2021*). Ο χειρισμός τέτοιων γεγονότων εξαντλείται στα στάδια της πρόληψης, της εγρήγορσης και προετοιμασίας, της αντιμετώπισης και της αποκατάστασης, ενώ η Ε.Ε. ως διακηρύχθηκε από την Επιτροπή το 2021, θα πρέπει να ενισχύσει τους μηχανισμούς έγκαιρης προειδοποίησης για απειλές και ευάλωτα τμήματά της σε καταστροφές όχι μόνο διασυνοριακά ή παγκόσμια, αλλά και εντός της. (*Boin et al., 2016, σε Marie Van Hoorick, 2020-2021*). Επιπλέον από το 2008 και εντεύθεν έχει διαμορφωθεί η αντίληψη πως είναι χρηματοδοτικά πιο συμφέρουσα η πρόληψη και η ετοιμότητα, παρά η όσιμη αντιμετώπιση των καταστροφών. (*Marie Van Hoorick, 2020-2021*)

Δεν μπορεί να αγνοηθεί η έννοια της ανθεκτικότητας (resilience), στην οποία σε παρουσίαση της ΓΔ ΕCHO (2016), εστιάζει πλέον η Ε.Ε. στις κάθε λογής προκλήσεις, όπως η μεταναστευτική κρίση του 2015 ή τα γεγονότα του COVID-19, που αυξάνουν την ανάγκη για πολιτική προστασία και ασφάλεια και που άπτονται πλέον του Μηχανισμού Πολιτικής Προστασίας της Ε.Ε. (ΜΜΠΕ), τον οποίο τα τελευταία έτη, η διάρκεια, η αυξητική επανάληψη, το βάθος και η σφοδρότητα των κρίσεων έχουν υπερφορτώσει τόσο χρηματοδοτικά, όσο και επιχειρησιακά. (*Marie Van Hoorick, 2020-2021*).

Μάλιστα στην συνεργασία των φορέων για την ανθρωπιστική αρωγή στα πλαίσια της ΓΔ ΕCHO, η Επιτροπή αναμειγνύει την πολιτική προστασία με την αρωγή και με τους σχετιζόμενους οικονομικούς πόρους, θεωρώντας πως η οικονομική ενίσχυση των φορέων θα μεγεθύνεται όταν αυτοί γνωρίζουν την μίξη. (*Marie Van Hoorick, 2020-2021*). Ωστόσο εδώ ενεδρεύει ο κίνδυνος η παρεχόμενη ευρωπαϊκή ανθρωπιστική βοήθεια να ταυτίσει τις έννοιες ανθρωπιστική βοήθεια και πολιτική προστασία, που είναι διαφορετικές, γιατί η πρώτη εστιάζει στην ανεξάρτητη καθολική βοήθεια για τους πάσχοντες, ενώ η δεύτερη εξυπηρετεί συγκεκριμένες πολιτικές στοχεύσεις και ζητήματα ασφαλείας της Ε.Ε., η οποία οφείλει να διατηρήσει μακριά από πολιτικές επιδιώξεις την βοήθεια και να διασφαλίσει την ανεξαρτησία, αμεροληψία και ανθρωπιστική διάστασή της, ιδιαίτερα όταν ακόμη και οι χρηματοδοτούμενες ανθρωπιστικές δράσεις από την Ε.Ε. διεθνών οργανισμών, ως ο ανεξάρτητος Ερυθρός Σταυρός δύναται να θεωρηθούν ως πολιτικοποιημένες. (*Marie Van Hoorick, 2020-2021*).

Σε συνάφεια με τα παραπάνω η Ε.Ε. διεξάγει την επικαιροποιημένη ανθρωπιστική της δράση, η οποία φέρει πλέον ουμανιστικά, αναπτυξιακά και σταθεροποιητικά γονίδια χωρίς απαραίτητα την πρότερη σύμφωνη γνώμη των Κ.Μ. της, αλλά και ενίοτε σε δυσαρέσκεια των χωρών ληπτών της που αντιλαμβάνονται την πολιτική στόχευση. (*Marie Van Hoorick, 2020-2021*).

Εν κατακλείδι η κλιματική αλλαγή, οι πανδημίες, η μετανάστευση και τα προσφυγικά ζητήματα

και η οικουμενικότητα των οικονομικών κρίσεων έχουν σήμερα καταστήσει τις ανθρωπιστικές κρίσεις διασυννοριακές και ιδιαίτερα η ευρωπαϊκή ανθρωπιστική αρωγή αναπόφευκτα έχει επηρεαστεί από τα νέα δεδομένα. Η εξ αποτελέσματος δυαδική μεταλλαγή της ευρωπαϊκής και ελληνικής αρωγής, δεικνύει κατά πρώτον πως αυτή έχει μεγεθυνθεί ένεκα των αυξανόμενων και πολυδύναμων κρίσεων και στοχεύει κυρίως στον έγκαιρο εντοπισμό , την προληπτική δράση και την ετοιμότητα αντιμετώπισής τους με την χρήση σύγχρονων επιστημονικών και πληροφοριακών εργαλείων εντοπισμού τους και κατά δεύτερον πως η αρωγή πλέον διαρθρώνεται με συμπερίληψη ευρωπαϊκών πολιτικών κριτηρίων και μέσω της ισχυρότερης συνεργασίας των εμπλεκόμενων φορέων φέρει πλέον ανθρωπιστική και αναπτυξιακή στόχευση με κριτήρια πολιτικής προστασίας και ασφάλειας της Ε.Ε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

Ελληνική Ανθρωπιστική Βοήθεια σε παγκόσμια κλίμακα (2013-2023)

Ως προαναφέρθηκε η ανθρωπιστική αρωγή στην Ελλάδα φέρει στο διάβα του χρόνου διττή μορφή, αυτήν της λήψης και αυτήν της παροχής σε τρίτες χώρες μέσω Ε.Ε. Στην παρούσα εργασία θα αναπτυχθεί κυρίως η παρασχεθείσα μορφή της σε αδύναμες χώρες και στον Τρίτο Κόσμο. Ωστόσο κυρίως μετεμφυλιακά η Ελλάδα αποτέλεσε χώρα με αναγκαιότητα λήψης ανθρωπιστικής βοήθειας. Κατόπιν των τραγικών συμβάντων του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου και κατά την διάρκεια του οδυνηρού εμφυλίου πολέμου, η χώρα λαμβάνει σημαντική βοήθεια ολικής ανασυγκρότησης από την UNRRA. Από το 1947-1951 μετά την έκθεση Porter η χώρα έλαβε βοήθεια από το σχέδιο Marshall ύψους δολαρίων 376 εκατομμυρίων δολαρίων. (*Χατζηβασιλείου Ευάνθης* , 2001). Ο δε Ο.Ο.Σ.Α. κατατάσσει την Ελλάδα στα τέλη της δεκαετίας του 1940 την φτωχότερη μεταξύ των χωρών μελών του και εισηγείται την ανάγκη ανθρωπιστικής βοήθειας. (*Κωστής Κώστας*, Αθήνα 2018). Καθώς όμως η Ελλάδα παρά τις οικονομικές παλινδρομήσεις της , ιδιαίτερα μετά το 1960 εκβιομηχανίζεται σημαντικά, καθίσταται ικανή από αναπτυξιακή άποψη να παράσχει πλέον οικονομική αρωγή σε αδύνατες χώρες. (*Δερτιλής Γ.Β*, 2016).

Το 1999 καταγράφεται πλέον η παρασχεθείσα ανθρωπιστική βοήθεια της χώρας σε χώρες της Βαλκανικής , μέσω των υποχρεώσεων της μετά το 1981 στην Ε.Ε. και ειδικότερα στο Ευρωπαϊκό Ταμείο Ανάπτυξης το 1996, όπου αρχικά παρείχε βοήθεια μέσω των υπεύθυνων Υπουργείων των Εξωτερικών και ΥΠΕΘΟ και σε τελική φάση μόνο από το ΥΠ.ΕΞ. με το Διάταγμα 224/2000 με συντονίστρια αρχή την Υπηρεσία Διεθνούς Αναπτυξιακής Συνεργασίας. (*Χουλιάρας & Πετρόπουλος*, 2022).

Σήμερα η ελληνική βοήθεια υλοποιείται μέσω της Ζ΄ Γενικής Διεύθυνσης Αναπτυξιακής και Ανθρωπιστικής Αρωγής (HELLENIC AID) του ΥΠ.ΕΞ , που συστήθηκε το 2021. (*Επίσημη Ιστοσελίδα Ελληνικού Υπουργείου Εξωτερικών- Ζ΄ Γενική Διεύθυνση Αναπτυξιακής και Ανθρωπιστικής Αρωγής*) . Αυτή , ανάμεσα σε άλλα για τον τομέα της ανθρωπιστικής βοήθειας, έχει την διαχείριση των κονδυλίων , των δωρεών , των χορηγήσεων και συνδρομών και δαπανών που συγκεντρώνει η HELLENIC AID , ελέγχει και συντονίζει τα ανθρωπιστικά προγράμματα, τις διαδικασίες και την ροή των πόρων , ελέγχει την πορεία των διαφόρων Μνημονίων Συνεργασίας, αντιπροσωπεύει το ΥΠ.ΕΞ. σε παγκόσμιους Οργανισμούς, Ταμεία και Τράπεζες, στον ΟΟΣΑ και στις σχετικές Ομάδες Εργασίας του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, είναι υπεύθυνη για την συγκέντρωση των στατιστικών δεδομένων για την διμερή και πολυμερή βοήθεια της χώρας και έχει την ευθύνη της συνεργασίας και συντονισμού με τις Οργανώσεις της Κοινωνίας των Πολιτών και με τους ιδιώτες και τους αρμόδιους της Κυβέρνησης της χώρας . Επιπλέον φέρει την ευθύνη για την πληρωμή των υποχρεώσεων της χώρας στους παγκόσμιους φορείς βοήθειας και στους διεθνείς

πιστωτικούς οίκους κ.α. και υλοποιεί την συλλογή των στατιστικών δεδομένων της βοήθειας που αυτή δίδει στον κόσμο. *(Επίσημη Ιστοσελίδα Ελληνικού Υπουργείου Εξωτερικών- Ζ' Γενική Διεύθυνση Αναπτυξιακής και Ανθρωπιστικής Αρωγής*. Η βοήθεια της χώρας διακρίνεται σε διμερή που δίνεται απευθείας σε χώρες ή σε πρόσφυγες στο ελληνικό έδαφος και σε πολυμερή που δίνεται σε τρίτους φορείς για αποδοθεί σε αδύναμες χώρες.

Από τα στοιχεία που έχει η ως άνω Δ/ση για την Ελλάδα στην ετήσια έκθεση της το 2013, η διμερής αναπτυξιακή βοήθεια αποτιμάται σε 32,85 εκατομμύρια € ή 43,61 εκατομμύρια \$ και η πολυμερής ανέρχεται σε 147,21 εκατομμύρια € ή 195,45 εκατομμύρια \$, ενώ η συνολική αναπτυξιακή βοήθεια ανέρχεται σε 180,06 εκατομμύρια € και σε 239,07 εκατομμύρια \$ και ποσοστιαία ανάγεται στο 0,10 του Α.Ε.Ε.(Ακαθάριστου Εθνικού Εισοδήματος) της χώρας με μέσο όρο των χωρών της Ε.Ε. στην DAC το 0,42 % του Α.Ε.Ε τους.*(Υπουργείο Εξωτερικών , Υπηρεσία Διεθνούς Αναπτυξιακής Συνεργασίας Υ.Δ.Α.Σ., 2013)*. Η διμερής δόθηκε στις κάτωθι χώρες: Συρία, Ουκρανία, Δυτική Όχθη & Λωρίδα της Γάζας , Αλβανία , Λευκορωσία, Αίγυπτο, Ιράν, Μολδαβία, Λαϊκή Δημ. Κονγκό και Γεωργία , με κύριο αποδέκτη την Αλβανία. Η δε συμπεριλαμβανόμενη σε αυτή διμερής ανθρωπιστική βοήθεια της Ελλάδας ανήλθε σε μόλις 0,22 εκατομμύρια \$, ποσοστιαία αποτέλεσε το 0,50% της διμερούς αναπτυξιακής βοήθειας και υπολείπεται παρασάγγας αυτής του έτους 2008 που ανήλθε σε 17,18 εκατομμύρια \$ και ποσοστιαία αποτέλεσε το 6 % της διμερούς αναπτυξιακής βοήθειας και του έτους 2009 που ανήλθε σε 15,24 εκατομμύρια \$ και ποσοστιαία αποτέλεσε το 5 % της διμερούς αναπτυξιακής βοήθειας. *(Υπουργείο Εξωτερικών , Υπηρεσία Διεθνούς Αναπτυξιακής Συνεργασίας Υ.Δ.Α.Σ. , 2013)*. Επιπλέον η πολυμερής ανθρωπιστική βοήθεια της χώρας που δόθηκε με την μεσολάβηση ινστιτούτων , οργανισμών και άλλων φορέων ως έχει καταγραφεί για το 2013 από τον ΟΟΣΑ ανέρχεται σε 17,18 εκατομμύρια \$, όπου εξ αυτών τα 16,62 εκατομμύρια \$ δόθηκαν μέσω ευρωπαϊκών ιδρυμάτων , 10 χιλιάδες \$ δόθηκαν μέσω της UNICEF , 530 χιλιάδες \$ μέσω της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους πρόσφυγες (UNHCR), ενώ τα λοιπά 20 χιλιάδες \$ δόθηκαν μέσω του Γραφείου των Ηνωμένων Εθνών για τον Συντονισμό των Ανθρωπιστικών Υποθέσεων (UNOCHA) . *(OECD , 2018)*.

Διαπιστώνεται ότι η διμερής ανθρωπιστική αρωγή της Ελλάδας μειονεκτεί σημαντικά σε σχέση με την πολυμερή και τόσο η συνολική(διμερής και πολυμερής) ανθρωπιστική αρωγή , όσο η συνολική αναπτυξιακή αρωγή της υστερούν σημαντικά, αναλογικά, με τις μέσες αντίστοιχες ευρωπαϊκές αρωγές. Επισημαίνεται πως η ανθρωπιστική βοήθεια μειώθηκε πολλαπλάσια, αναλογικά από την διμερή αναπτυξιακή βοήθεια από το 2008-2009 έως το 2013. Προφανώς η αρχόμενη το 2008 οικονομική κρίση της χώρας επηρέασε σημαντικά την δυνατότητά της για παροχή ανθρωπιστικής βοήθειας , ωστόσο μειώθηκε ως προειπώθηκε και το κλάσμα ανθρωπιστική προς αναπτυξιακή βοήθεια.

Το έτος 2014 η διμερής αναπτυξιακή βοήθεια της Ελλάδας αποτιμάται σε 34,75 εκατομμύρια € ή σε 46,10 εκατομμύρια \$, ενώ η συνολική αναπτυξιακή ανέρχεται σε 186,50 εκατομμύρια € ή σε 247,44 εκατομμύρια \$ και ποσοστιαία ανάγεται στο 0,11 του Α.Ε.Ε, της χώρας με μέσο όρο των χωρών της Ε.Ε. στην DAC το 0,42 % του Α.Ε.Ε τους. Η δε συμπεριλαμβανόμενη σε αυτή ανθρωπιστική βοήθεια της Ελλάδας ανήλθε σε 1,15 εκατομμύρια \$. *(Υπουργείο Εξωτερικών , Υπηρεσία Διεθνούς Αναπτυξιακής Συνεργασίας Υ.Δ.Α.Σ., 2014)*.

Επιπλέον η πολυμερής ανθρωπιστική βοήθεια της χώρας που δόθηκε με την μεσολάβηση ινστιτούτων , οργανισμών και άλλων φορέων ως έχει καταγραφεί για το 2014 από τον ΟΟΣΑ ανέρχεται σε 16,27 εκατομμύρια \$, όπου εξ αυτών τα 16,21 εκατομμύρια \$ δόθηκαν μέσω ευρωπαϊκών ιδρυμάτων και 60 χιλιάδες \$ μέσω της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους πρόσφυγες (UNHCR) *(OECD, 2018)*. Παρατηρείται ότι η πολυμερής ανθρωπιστική αρωγή της χώρας πλεονάζει σημαντικά σε σχέση με την διμερή και ότι τόσο η συνολική(διμερής και

πολυμερής) ανθρωπιστική αρωγή, όσο η συνολική αναπτυξιακή αρωγή υστερούν σημαντικά, αναλογικά, με τις μέσες αντίστοιχες ευρωπαϊκές αρωγές. Επιπλέον παρότι λαμβάνει χώρα μια αύξηση της διμερούς ελληνικής ανθρωπιστικής βοήθειας σε σχέση με το 2013, η ελληνική βοήθεια παραμένει σημαντικά χαμηλή σε σχέση με την αντίστοιχη μέση ευρωπαϊκή .

Το έτος 2015 η διμερής αναπτυξιακή βοήθεια της Ελλάδας αυξήθηκε σε 71,88 εκατομμύρια \$, ενώ η συνολική αναπτυξιακή αρωγή μειώθηκε λίγο και ανέρχεται σε 238,70 εκατομμύρια \$ και ποσοστιαία ανάγεται στο 0,12 του Α.Ε.Ε, της χώρας με μέσο όρο όλων των χωρών της DAC(όχι μόνο της Ε.Ε.) το 0,30 % του Α.Ε.Ε τους, γεγονός που αποτελεί υψηλή άνοδο(6,9% από το προηγούμενο έτος) της συνολικής βοήθειας(ODA). Η δε συμπεριλαμβανόμενη σε αυτή ανθρωπιστική βοήθεια της Ελλάδας ανήλθε σε μόλις 0,07 εκατομμύρια \$. (*Υπουργείο Εξωτερικών , Υπηρεσία Διεθνούς Αναπτυξιακής Συνεργασίας Υ.Δ.Α.Σ., 2015*). Το ποσόν αυτό καθίσταται πενιχρό και ακόμη και εάν δεν συνέβησαν έκτακτα συμβάντα , καταστροφές και κρίσεις, κατά την άποψή μου, η χώρα θα έπρεπε να δώσει αρωγή στις αδύναμες ή βαλλόμενες από επιθετικές πολιτικές τρίτων χώρες γειτονίας της και οι οποίες έχουν πολύχρονες και διαρκείς ανάγκες(π.χ. φτώχεια), ώστε τουλάχιστον να αναθερμαίνει τις σχέσεις της με αυτές. Επιπλέον η πολυμερής ανθρωπιστική βοήθεια της χώρας ως έχει καταγραφεί για το 2015 από τον ΟΟΣΑ ανέρχεται σε 13,13 εκατομμύρια \$, όπου άπαντα διατέθηκαν μέσω ευρωπαϊκών ιδρυμάτων (*OECD, 2018*).

Παρατηρείται ότι η διμερής ανθρωπιστική αρωγή της χώρας υστερεί σημαντικά σε σχέση με την πολυμερή , ενώ επιπλέον τόσο η συνολική(διμερής και πολυμερής) ανθρωπιστική αρωγή , όσο η συνολική αναπτυξιακή αρωγή της χώρας υστερούν σημαντικά, αναλογικά, με τις μέσες αντίστοιχες ευρωπαϊκές αρωγές.

Το έτος 2016 η διμερής αναπτυξιακή βοήθεια της Ελλάδας αυξήθηκε σε 159,15 εκατομμύρια \$, υπερδιπλασιάστηκε δηλαδή από το προηγούμενο έτος, ενώ η συνολική αναπτυξιακή αρωγή(ODA) αυξήθηκε κατά 0,7 % από το προηγούμενο έτος και ανέρχεται σε 368,53 εκατομμύρια \$ και ποσοστιαία ανάγεται στο 0,19% του εγχώριου Α.Ε.Ε, με μέσο όρο όλων των χωρών της DAC(όχι μόνο της Ε.Ε.) πάλι στο 0,32 % του Α.Ε.Ε τους για την συνολική βοήθεια. Η δε συμπεριλαμβανόμενη σε αυτή ανθρωπιστική βοήθεια της Ελλάδας ανήλθε σε 7,96 εκατομμύρια \$. (*Υπουργείο Εξωτερικών , Υπηρεσία Διεθνούς Αναπτυξιακής Συνεργασίας Υ.Δ.Α.Σ., 2016*). Επιπλέον η πολυμερής ανθρωπιστική βοήθεια της χώρας, ως έχει καταγραφεί για το 2016 από τον ΟΟΣΑ άγγιξε τα 19,71 εκατομμύρια \$, τα οποία αποδόθηκαν μέσω ευρωπαϊκών ιδρυμάτων (*OECD, 2018*). Διαπιστώνεται ότι η ελληνική πολυμερής ανθρωπιστική αρωγή είναι πολλαπλάσια από την διμερή, ενώ επιπλέον τόσο η συνολική(διμερής και πολυμερής) ανθρωπιστική αρωγή , όσο η συνολική αναπτυξιακή αρωγή υστερούν σημαντικά, αναλογικά, με τις μέσες αντίστοιχες ευρωπαϊκές αρωγές.

Το έτος 2017 η διμερής αναπτυξιακή βοήθεια της Ελλάδας μειώθηκε στο μισό του προηγούμενου έτους δηλαδή στα 85 εκατομμύρια \$, ενώ η συνολική αναπτυξιακή αρωγή(ODA) μειώθηκε σε σχέση με το προηγούμενο έτος και ανέρχεται σε 316 εκατομμύρια \$ και ποσοστιαία ανάγεται στο 0,16 % του εγχώριου Α.Ε.Ε. Η δε συμπεριλαμβανόμενη σε αυτή ανθρωπιστική βοήθεια της Ελλάδας ανήλθε σε 68 εκατομμύρια \$, τα οποία όμως αφορούσαν δαπάνες για πρόσφυγες μέσα στο έδαφος της χώρας . Επιπλέον δόθηκαν 300 χιλ. € στο Γραφείο των Ηνωμένων Εθνών για το εμφύλιο στην Συρία. (*Υπουργείο Εξωτερικών , Υπηρεσία Διεθνούς Αναπτυξιακής Συνεργασίας Υ.Δ.Α.Σ., 2017*). Όμως αυτή η σημαντική αύξηση εφόσον αφορά δαπάνες για ανθρώπους εντός ελληνικού εδάφους, καθίσταται δεσμευμένη βοήθεια, δεν δόθηκε απευθείας σε τρίτες χώρες και συνεπώς δεν δύναται τόσο να αυξήσει την καλή φήμη της χώρας σε διεθνές ή επίπεδο χωρών γειτονίας της ή να ασκήσει γεωπολιτική επιρροή .

Το έτος 2018 η διμερής αναπτυξιακή βοήθεια της Ελλάδας μειώθηκε περαιτέρω σε 38,64 εκατομμύρια \$, ενώ η συνολική αναπτυξιακή αρωγή(ODA) μειώθηκε λίγο από το προηγούμενο έτος και ανέρχεται σε 290,44 εκατομμύρια \$ και ποσοστιαία ανάγεται στο 0,13 % του εγχώριου Α.Ε.Ε, με μέσο όρο της συνολικής βοήθειας όλων των χωρών της DAC το 0,30 % του Α.Ε.Ε τους. Η δε συμπεριλαμβανόμενη σε αυτή ανθρωπιστική βοήθεια της Ελλάδας ανήλθε σε 6,54 εκατομμύρια \$. Εστάλησαν φάρμακα αξίας 8.427.12 € στην Ζάμπια από το Υπουργείο Εθνικής Άμυνας και διατέθηκαν 30.000 € στην Ινδονησία για τις καταστροφές του μετασεισμικού παλιρροϊκού κύματος. (Υπουργείο Εξωτερικών , Υπηρεσία Διεθνούς Αναπτυξιακής Συνεργασίας Υ.Δ.Α.Σ., 2018).

Το έτος 2019 η διμερής αναπτυξιακή βοήθεια της Ελλάδας αυξήθηκε σημαντικά(τριπλασιάστηκε) και έφτασε τα 142,75 εκατομμύρια \$, ενώ η συνολική αναπτυξιακή αρωγή(ODA) αυξήθηκε από το προηγούμενο έτος και ανέρχεται σε 367,74 εκατομμύρια \$ και ποσοστιαία ανάγεται στο 0,18 % του Α.Ε.Ε, της χώρας με μέσο όρο όλων των χωρών της DAC της συνολικής βοήθειας να φτάνει στο 0,30 % του Α.Ε.Ε τους. Η δε συμπεριλαμβανόμενη σε αυτή ανθρωπιστική βοήθεια της Ελλάδας ανήλθε σε μόλις 4,29 εκατομμύρια \$. (Υπουργείο Εξωτερικών , Υπηρεσία Διεθνούς Αναπτυξιακής Συνεργασίας Υ.Δ.Α.Σ., 2018).

Το έτος 2020 η διμερής αναπτυξιακή βοήθεια της Ελλάδας μειώθηκε στα 84,78 εκατομμύρια \$, ενώ η συνολική αναπτυξιακή αρωγή(ODA) μειώθηκε από το προηγούμενο έτος και ανέρχεται σε 325,44 εκατομμύρια \$ και ποσοστιαία ανάγεται στο 0,17 % του Α.Ε.Ε, της χώρας με μέσο όρο όλων των χωρών της DAC της συνολικής βοήθειας να φτάνει στο 0,32 % του Α.Ε.Ε τους. Η δε συμπεριλαμβανόμενη σε αυτή ανθρωπιστική βοήθεια της Ελλάδας ανήλθε στο ευτελές ποσόν των 0,21 εκατομμυρίων \$. (Υπουργείο Εξωτερικών , Υπηρεσία Διεθνούς Αναπτυξιακής Συνεργασίας Υ.Δ.Α.Σ., 2020).

Το έτος 2021 η διμερής αναπτυξιακή βοήθεια της Ελλάδας μειώθηκε στα 74,28 εκατομμύρια \$, ενώ η συνολική αναπτυξιακή αρωγή(ODA) αυξήθηκε από το προηγούμενο έτος και ανέρχεται σε 341.57 εκατομμύρια \$ και ποσοστιαία ανάγεται στο 0,16 % του Α.Ε.Ε, της χώρας με μέσο όρο όλων των χωρών της DAC της συνολικής βοήθειας να φτάνει στο 0,33 % του Α.Ε.Ε τους. Η διμερής ανθρωπιστική βοήθεια της χώρας αποτέλεσε το 4,4 % της διμερούς αναπτυξιακής βοήθειας και συγκεκριμένα το ποσόν των 3,31 εκατομμυρίων \$. (OECDiLibrary, 2023)

Η χώρα έδωσε ανθρωπιστική χρηματοδοτική αρωγή αξίας 100 χιλ. € στο Αφγανιστάν δια αρμοδίου Γραφείου του Ο.Η.Ε(ΟCHA) και παρείχε υλική ανθρωπιστική αρωγή στον Λίβανο κατόπιν της φονικής έκρηξης στις 04.Αυγούστου του 2021.(Υπουργείο Εξωτερικών , Υπηρεσία Διεθνούς Αναπτυξιακής Συνεργασίας Υ.Δ.Α.Σ., 2021).

Για το έτος 2022 , ως και το τρέχων έτος δεν έχει διατεθεί η στατιστική ανάλυση της σχετικής ετήσιας έκθεσης της αναπτυξιακής και ειδικότερα της ανθρωπιστικής βοήθειας από την Υ.Δ.Α.Σ. Το έτος 2022, η συνολική αναπτυξιακή αρωγή έφτασε τα 305,4 εκατομμύρια \$ και ποσοστιαία ανάγεται στο 0,14 % του Α.Ε.Ε. και επιπλέον η Ελλάδα διάθεσε 20,1 εκατομμύρια \$ για την πανδημία του COVID-19 σε εμβόλια. (OECDiLibrary, 2023). Περαιτέρω υφίστανται στοιχεία από συμμετοχές της χώρας σε παρεχόμενη ανθρωπιστική αρωγή για φυσικές ή ανθρωπίνως προξενηθείσες καταστροφές. Τον Μάρτιο του 2022 παραδόθηκε στην Ουκρανία ελληνική ανθρωπιστική αρωγή σε ικανοποίηση αίτησης της εμπόλεμης χώρας και επιπλέον παραδόθηκαν είδη για εγκατάσταση προσφύγων στην Μολδαβία (Ηλεκτρονική Μορφή Εφημερίδας efsyn.gr, 2022).

Στις 11.Απριλίου.2022 παραδόθηκε ανθρωπιστική αρωγή σε προϊόντα σωματικής υγιεινής, τρόφιμα και φάρμακα με ενέργειες του ΥΠ.ΕΞ , του Ελλ.Ερ.Σταυρού , του Ιδρύματος Μπούμπουρα και της εταιρείας «Σκλαβενίτης» και την 12 Απριλίου 2022 ξεκινάει για παράδοση στην Ουκρανία

έτερη ανθρωπιστική αρωγή με 50.000 κιλά σε είδη όπως τρόφιμα μεγάλης διάρκειας, γεννήτριες, φαρμακευτικά είδη κ.α. (*Επίσημη Ιστοσελίδα ΥΠ.ΕΞ., 2022*)

Την 05η.12.2022 αναχώρησε για την Οδησό μέσω του διαύλου «Γιατροί του Κόσμου» με αποδέκτη τους Έλληνες Ομογενείς ανθρωπιστική αρωγή σε ιατρικό υλικό, τρόφιμα και είδη σωματικής υγιεινής από την Οργάνωση «Αλληλεγγύη για Όλους» και την Επιτροπή «Μία Ελλάδα» του Σύριζα. (*Ηλεκτρονική Μορφή Εφημερίδας PELLA NEWS, 2022*).

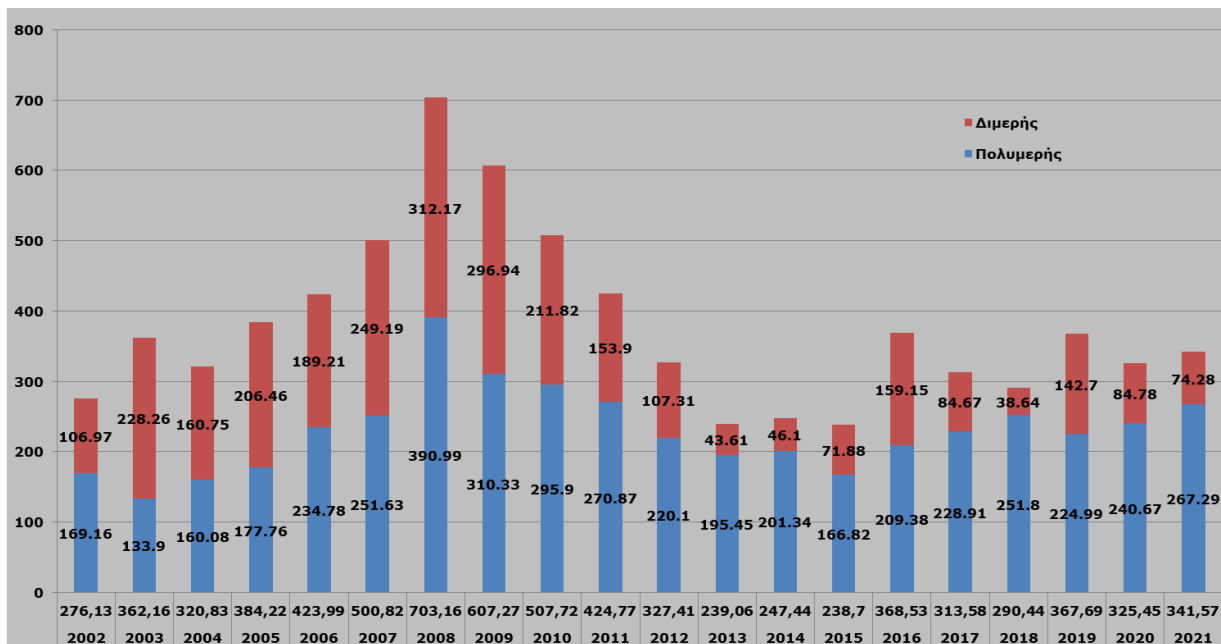
Την 09η.Φεβρουαρίου.2023 η Ελλάδα σε συνεργασία με το Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Πολιτικής Προστασίας απέστειλε με 4 πτήσεις της AEGEAN ανθρωπιστική αρωγή 90 χιλιάδων κιλών για τον φονικό σεισμό στην Τουρκία, ενώ έπονταν 2 πτήσεις ακόμη. (*Ηλεκτρονική Μορφή Εφημερίδας NEWSIT, 2022*).

Τον Φεβρουάριο του 2023 η Ελλάδα σε συνεργασία με το Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Πολιτικής Προστασίας απέστειλε στην Συρία ανθρωπιστική αρωγή σε προϊόντα, σκεύη πρώτης ανάγκης και φάρμακα στην Συρία για τον φονικό σεισμό της 06^{ης} Αυγούστου. 2022 . (*Ηλεκτρονική Μορφή Εφημερίδας Η ΝΑΥΤΕΜΠΟΡΙΚΗ, 2023*).

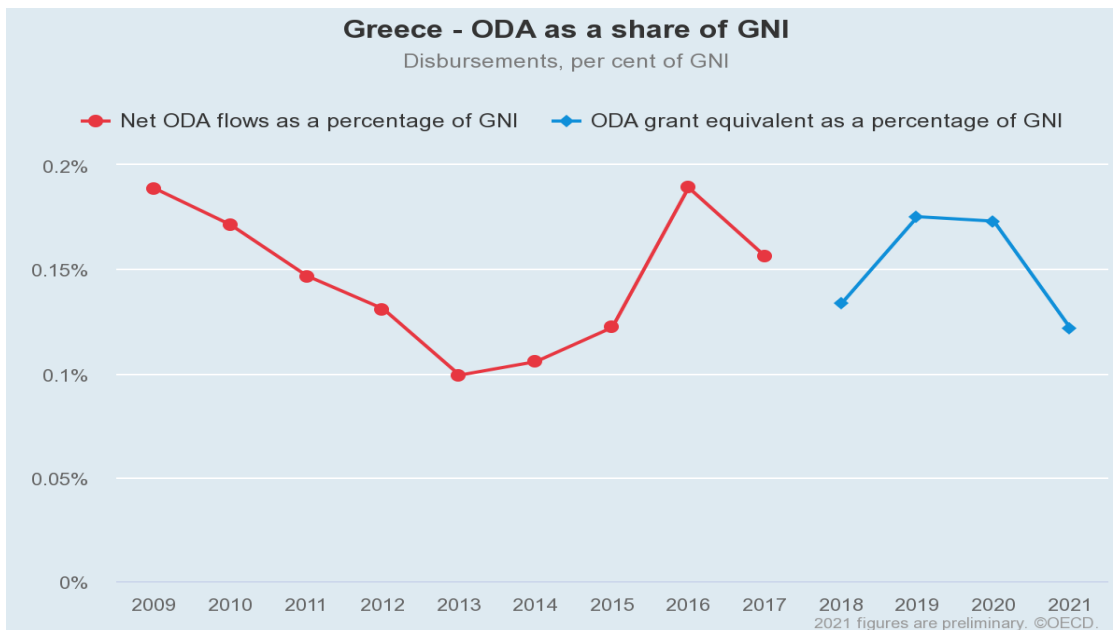
Πρέπει να γίνει μνεία για το μέρος της ανθρωπιστικής βοήθειας της χώρας που διατέθηκε για υποστήριξη σε αδύνατες χώρες με εύθραυστα περιβάλλοντα όπως της Αφρικής, για ζητήματα ασφάλειας, ανθρωπισμού, οικονομίας, περιβάλλοντος πολιτικής κλπ. τομέων, όπου εδώ διατέθηκαν για ανθρωπιστική βοήθεια(ποσοστιαία επί της διμερούς) το 2014, 2017, 2020 και 2021 αντίστοιχα 0,67 εκατομμύρια \$, 0,36 εκατομμύρια \$, 0,22 εκατομμύρια \$ και 0,72 εκατομμύρια \$. (*OECDiLibrary, 2023*).

Σημαντική είναι η δράση των Μ.Κ.Ο. (Γιατροί χωρίς Σύνορα κ.α) σε συνεργασία με το Ελληνικό Κράτος ιδιαίτερα στην διάσωση ανθρώπων μετά την μεγάλη μεταναστευτική κρίση του 2015 και εδώ παρατηρείται ότι παρ όλη την μείωση της συνολικής αναπτυξιακής βοήθειας της Ελλάδας τα τελευταία χρόνια λόγω κρίσης, η αύξηση αυτής το 2016 στα 369.000.000 \$ αφορούσε και την χρηματοδότηση της Τουρκίας, που καθίσταται η μεγαλύτερη για την χώρα. Ιδιαίτερα μάλιστα το 92% της διμερούς αναπτυξιακής βοήθειας, της οποίας η ανθρωπιστική αποτελεί μέρος, δόθηκε για την εγκατάσταση των προσφύγων, αφού οι παράτυπες διελύσεις έφτασαν το 2015 σε 885 χιλιάδες, ενώ έως το 2021 το προσφυγικό κόστος ανέρχονταν στο 50% της διμερούς βοήθειας (*Χουλιάρας & Πετρόπουλος, 2022*).

Η ελληνική διμερής βοήθεια (συμπεριλαμβάνεται η ανθρωπιστική) ανέρχεται στο 28% της συνολικής αναπτυξιακής και είναι πολύ μικρότερη της μέσης διμερούς (73%) των κρατών του ΟΟΣΑ, ενώ αφορά την συμβολή της χώρας σε τρίτους, ως διεθνείς ή ευρωπαϊκούς οργανισμούς και όχι απευθείας στις αδύνατες χώρες με αποτέλεσμα να χάνει τον την ουσία της και τον χαρακτήρα του εθελοντισμού. (*Χουλιάρας & Πετρόπουλος, 2022*). Έτσι όμως η Ελλάδα δεν δύναται να ενισχύσει την καλή της εικόνα και κατ'επέκταση την γεωπολιτική θέση της τουλάχιστον στις περιοχές γειτονίας της. Επιπλέον αναλύοντας τα γραφήματα του OECD, κανείς διαπιστώνει ότι η ελληνική διμερής βοήθεια έχει εξασθενήσει και από το 2009 που ήταν 312,7 εκατομμύρια €, το 2013 έπεσε στα 43,61 εκατομμύρια €, ενώ με αυξομειώσεις το 2021 ανήλθε στα 74,28 εκατομμύρια €, ως φαίνεται από το κάτωθι σχεδιάγραμμα του OECD. (*OECD, 2021 σε Χουλιάρας & Πετρόπουλος, 2022*). Αυτό όμως εξασθενεί την γεωπολιτική επιρροή της χώρας ειδικά στα Βαλκάνια και Μέση Ανατολή και Βόρεια Αφρική όπου αυτή έχει συμφέροντα.

Επιπλέον παρότι οι χώρες της DAC έχουν θέσει στόχο η συνολική (πολυμερής και διμερής) αναπτυξιακή βοήθεια ODA(συμπεριλαμβανόμενης της ανθρωπιστικής βοήθειας) να φτάσει τον μέσο όρο του 0,7% του Α.Ε.Ε. τους , μέχρι σήμερα αυτή είναι λίγο πάνω από 0,3% , ενώ η αντίστοιχη ελληνική δεν έχει ποτέ εγγίσει ή ξεπεράσει το 0,2% του ΑΕΕ της χώρας σύμφωνα με το κατωτέρω σχεδιάγραμμα του OECD. (OECD, 2021 σε Χουλιάρας & Πετρόπουλος, 2022).)

Ένα έτερο αρνητικό στοιχείο της ελληνικής διμερούς και ανθρωπιστικής βοήθειας είναι το ότι παρέχεται ως τεχνικής φύσεως αρωγή ή αρωγή σε αγαθά ή αποστολές και επιπλέον φέρει στοιχεία δέσμευσης, δηλαδή πρέπει να αναλωθεί στην επικράτεια της δωρήτριας χώρας. Φερ ειπείν για το έτος 2014 η ελληνική αδέσμευτη αρωγή ήταν μόλις 22% , ενώ στα κράτη του ΟΟΣΑ ανήλθε στο

80, 6 % . (Χουλιάρας & Πετρόπουλος, 2022). Συνεπώς απολύει την δυνατότητα να επέμβει άμεσα, καίρια και ουσιαστικά στις λήπτριες χώρες , ιδιαίτερα στις γειτνιαζουσες και να διαμορφώσει φιλικά και συμμαχικά αισθήματα στις ηγεσίες και τους λαούς τους .

Επιπλέον η συνολική ελληνική αρωγή ως και το τμήμα αυτής η ανθρωπιστική αρωγή δεν έχει τύχει σοβαρής και διαρκούς αξιολόγησης(άρθρο 20 του Ν.2371/99), Η αξιολόγηση αυτή είναι πολλαπλώς επιμερισμένη, αποσπασματική και μη αποτελεσματική . (Χουλιάρας & Πετρόπουλος, 2022). Όμως έτσι αποτυγχάνει να ορισθεί στο μέλλον η ορθή κατεύθυνση της αναπτυξιακής και ειδικότερα της ανθρωπιστικής αρωγής της Ελλάδας, που παράλληλα με το όφελος στους αδυνάτους θα έχει όφελος και για την ίδια την χώρα.

Ενδεικτική είναι και η αξιολόγηση του ΟΟΣΑ το 2013 , όπου αποφαίνεται πως η ανθρωπιστική βοήθεια και στόχευση της χώρας είναι αφηρημένη με στοιχεία ασάφειας. (ΟΟΣΑ, 2013 σε OECDiLibrary, 2019).

Σε επόμενη αξιολόγηση του ΟΟΣΑ το 2019 διαπιστώνεται πως η Ελλάδα για την ανθρωπιστική της βοήθεια, στηρίχθηκε στους υφιστάμενους μηχανισμούς της Ε.Ε. και χρήζει ανάγκης στοχευμένης αυτορρύθμισης και βελτίωσης της συνεργασίας του κράτους με την κοινωνία των πολιτών . Παράλληλα η χώρα θα πρέπει να ενισχύσει την χρηματοδότηση πολιτικής προστασίας των Δυτικών Βαλκανίων , να βελτιώσει τις σχέσεις του κράτους με τις ΜΚΟ, ως και την συνεργασία των διαφόρων Υπουργείων , ενώ επιπλέον θα πρέπει να αξιολογεί την παρεχόμενη βοήθεια. (OECDiLibrary, 2019).

Σχετικά με την DAC(2019) , η χώρα έχει ανεκπλήρωτους τους 9 στόχους από τους 11 που ετέθησαν το 2011 για την βοήθεια και καταγράφει ελάχιστη εξέλιξη με υποχρέωση εκ νέου προσαρμογής στους στόχους που αφορούν κυρίως την συνεργασία των Οργανώσεων Πολιτών , την Επιτροπή Συντονισμού , τον καθορισμό ενιαίου σχεδίου δράσης , το μανάτζμεντ κ.α. (DAC/OECD 2019 σε Χουλιάρας & Πετρόπουλος, 2022). Έκτοτε η χώρα το 2019 έκδωσε την Εθνική Στρατηγική για την Ανάπτυξη με μεταφορά κεφαλαίων του ΕΣΟΑΒ του ΥΠ.ΕΞ. στο Υπουργείο Οικονομίας & Ανάπτυξης για την περαιτέρω δραστηριοποίηση σε χώρες κυρίως της Βαλκανικής και της εγγύς Ευρώπης . Στο Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο Εξωστρέφειας 2021, η συμβολή της χώρας σχεδιάζεται να φτάσει με συγκεκριμένη στόχευση το 3% και να αποδοθεί βοήθεια και σε κράτη της Μέσης Ανατολής . (Χουλιάρας & Πετρόπουλος, 2022).

Εν κατακλείδι παρότι εν πολλοίς η ανθρωπιστική αρωγή της χώρας είναι μικρή και προβληματική , ωστόσο δεν πρέπει να αγνοηθεί η συμβολή της στην διάσωση προσφύγων και μεταναστών και εν γένει η ανθρωπιστική διάσταση της υφίσταται σύμφωνα με τις αρχές τη βοήθειας εν γένει .

Ωστόσο πιστεύω πως , η ελληνική αναπτυξιακή βοήθεια που συμπεριλαμβάνει την διμερή και ανθρωπιστική, θα πρέπει να αυξηθεί περαιτέρω εστιάζοντας στην μη δεσμευτική της πλευρά και πέραν των ως άνω σχεδιαζόμενων μελλοντικών ενεργειών , να εγκριθούν επιπλέον κονδύλια αρωγής χωρών της Βορείου Αφρικής που έχουν θαλάσσια σύνορα με την Ελλάδα και εκκρεμότητα διευθέτησης της υφαλοκρηπίδας , να αυξηθούν τα ανθρωπιστικά κονδύλια για μόνιμα και διαρκή ζητήματα , ως η φτώχεια η εξαθλίωση και οι ανισότητες σε όλες λήπτριες χώρες και να παρέχεται η ανθρωπιστική αρωγή όχι μόνο σε έκτακτες ανάγκες λόγω φυσικών ή ανθρωπογενών καταστροφών, αλλά με γνώμονα επιπλέον των διαρκών αναγκών των ανθρώπων και των δίκαιων ενδιαφερόντων της χώρας και των ζητημάτων ασφαλείας που προκύπτουν. Παράλληλα θα πρέπει και η Ευρώπη να ενισχύσει περαιτέρω οικονομικά και σε τεχνοκρατικά την Ελλάδα, ώστε να διαχειριστεί τα προβλήματα αξιοπρεπούς διαβίωσης χιλιάδων ανθρώπων, την στιγμή που η υποκινούμενη εν πολλοίς από την Τουρκία ανθρωπιστική κρίση των μεταναστών και προσφύγων και η προσπάθεια εισόδου τους στην χώρα και ευρύτερα στην Ε.Ε. έχει διογκωθεί την τελευταία δεκαετία . Η

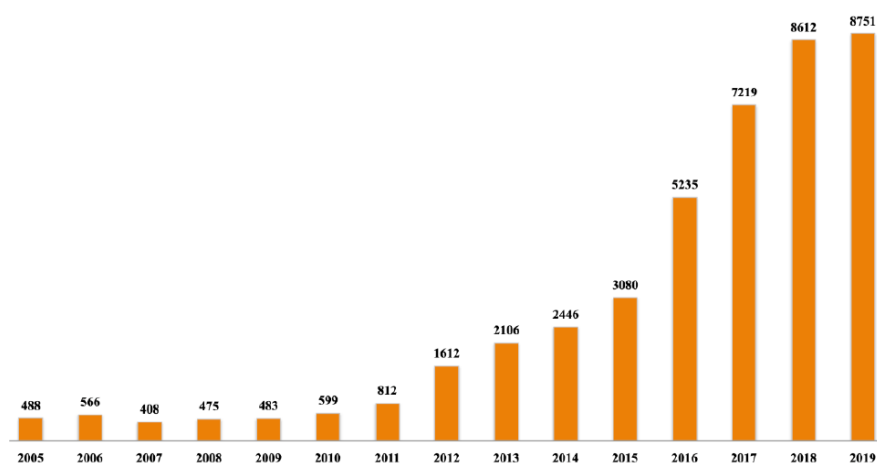
ευρωπαϊκή ασφάλεια θα πρέπει να ταυτίζεται και με την ασφάλεια της Ελλάδας . Ιδιαίτερα αφού η Τουρκία λαμβάνοντας σημαντική ευρωπαϊκή χρηματοδότηση και ασκώντας παράλληλα επιθετική προς την χώρα πολιτική, έχει γιγαντώσει την αναπτυξιακή και ανθρωπιστική της βοήθεια σε πολλές χώρες πλησίον της, με γνώμονα τα συμφέροντά της, ενίοτε εις βάρος των συμφερόντων της Ελλάδας, αλλά και της Ε.Ε.

Αλλά το θέμα αυτό θα επιχειρηθεί να αναλυθεί στο επόμενο κεφάλαιο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

Ανάλυση της Τουρκικής Ανθρωπιστικής Βοήθειας και σύγκρισή της με την Ελληνική

Πρωτίστως θα πρέπει να αναφερθεί πως η τουρκική ανθρωπιστική βοήθεια γιγαντώθηκε από το έτος 2005 και μετά, ως αποτυπώνεται το 2021 και στο κάτωθι γράφημα του ΤΙΚΑ(Τουρκικός Οργανισμός Συνεργασίας και Συντονισμού) που συμμετέχει στην παρεχόμενη τουρκική ανθρωπιστική αρωγή.

Σχήμα 1. Πηγή: (ΤΙΚΑ, 2021 σε *Efser Rana Coşkun, 2023*).

Αποτέλεσμα είναι να έχει καταστεί η τουρκική ανθρωπιστική και αναπτυξιακή αρωγή ιδιαίτερα το έτος 2018 η μεγαλύτερη βοήθεια χώρας στον κόσμο, αφού άγγιξε τα οχτώ δις. \$, με την ιδιαιτερότητα όμως ότι στην τουρκική βοήθεια , συνυπολογίζονται και τα κονδύλια για εμπόριο και επενδυτικές διεργασίες με παράλληλη ανάμιξη πεδίων όπως η πολιτική, η εκπαίδευση, η οικονομία, οι ανθρώπινες δεξιότητες, ενώ η ευρωπαϊκή και η συμπεριλαμβανόμενη ελληνική βοήθεια αφορά την καθαρή ανθρωπιστική βοήθεια και χωριστά την αναπτυξιακή. (*Efser Rana Coşkun, 2023*).

Παρατηρείται λοιπόν πως η τουρκική βοήθεια ιδιαίτερα το έτος 2018 έχει υπερβεί την βοήθεια χωρών κολοσσών σε απόλυτα μεγέθη(όχι αναλογικά)π.χ της βοήθειας ΗΠΑ (6,68 δις. \$), με την αίρεση όμως ότι η Τουρκία αποτελεί ταυτόχρονα και μεγάλη λήπτρια βοήθειας , ιδιαίτερα από την Ε.Ε. για τα θέματα των μεταναστών και προσφύγων μετά την συριακή εμφύλια διαμάχη και ειδικότερα το 2020 έλαβε από την ευρωπαϊκή Γ.Δ. ECHO σχεδόν 680 εκατομμύρια \$. (*Marie Van Hoorick, 2020-2021*).

Η Ε.Ε. και η Ελλάδα, ως προειπώθηκε , ταυτίζουν την παρεχόμενη ανθρωπιστική αρωγή τους με τα υλικά που συνθέτουν την ευρωπαϊκή ταυτότητα και έννοιες ως η διακυβέρνηση και ο σεβασμός

της δημοκρατίας, των ατομικών ελευθεριών και δικαιωμάτων, των κανόνων της αγοράς , της ανάπτυξης που βασίζεται σε βιώσιμα θεμέλια κ.α , ως αυτά προσδιορίζονται στο πρόγραμμα των Ηνωμένων Εθνών που αναλύει τους στόχους της βιώσιμης ανάπτυξης στην ατζέντα του 2030. (*Damla Cihangir-Tetik & Meltem Müftüleri-Baç , 2021*). Τα αναδυόμενα κυρίως από την Ασία νέα κράτη πάροχοι στην ανθρωπιστική αρωγή και ιδιαίτερα η Τουρκία έχουν σε πολλά σημεία διαφορετική προσέγγιση στην παρεχόμενη βοήθεια. Η Τουρκία αποτελεί ιδρυτική χώρα του ΟΟΣΑ και τελεί υπό ένταξη στην ΕΕ , ωστόσο δεν είναι μέλος της Επιτροπής Αναπτυξιακής Βοήθειας (E.A.B.) του ΟΟΣΑ αν και αποστέλλει δεδομένα στη E.A.B. περί της ανθρωπιστικής της δράσης (*Cihangir-Tetik & Muftuler-Bac , 2018 σε Damla Cihangir-Tetik & Meltem Müftüleri-Baç , 2021*).

Παρότι λοιπόν εν μέρει συνεργάζεται με ευρωπαϊκούς και διεθνείς φορείς η Τουρκία, ως και νέοι στο στερέωμα δωρητές ιδίως από Ασία , δεν φαίνεται να νοιάζεται για την στόχευση στην βιώσιμη ανάπτυξη. Όμως επειδή η Τουρκία έχει αμφίσημη εξωτερική πολιτική, παρά τις γεωπολιτικές της φιλοδοξίες ως ανερχόμενη δύναμη, δεν αποχωρίζεται το ευρωπαϊκό ιδεώδες και την ιδέα μελλοντικής της ένταξης στην Ε.Ε., με αποτέλεσμα να βασίζεται εν μέρει την ανθρωπιστική και αναπτυξιακή αρωγή της με τους όρους των Αναπτυξιακών Στόχων Χίλιετίας(ΑΧΣ) του ΟΗΕ και αυτών της επικαιροποιημένης ατζέντας (2017) της Ε.Ε.(*Kavakli , 2018 σε Damla Cihangir-Tetik & Meltem Müftüleri-Baç , 2021*).

Η Τουρκία από την μία υπερθεματίζει για την μουσουλμανική φύση της ίδιας όσο και της διμερούς βοήθειας που παρέχει στις λήπτριες χώρες, την στιγμή που ισχυροποιεί τους δεσμούς της με την Δύση συμμετέχοντας στην πολυμερή ανθρωπιστική αρωγή αυτής . Από την μία η χώρα εκφράζει αντιαποικιακή ρητορική στην γεωπολιτική της δράση, συμπεριλαμβανόμενης της ανθρωπιστικής βοήθειας και από την άλλη η ανθρωπιστική της βοήθεια σε ένα βαθμό λαμβάνει υπόψη την διατεθείσα ευρωπαϊκή αναπτυξιακή αρωγή της ΕΑΒ.(*Efser Rana Coşkun, 2023*).

.Αυτή καθαυτή η διττή προσέγγιση(δύση-ανατολή) στην τουρκική ανθρωπιστική βοήθεια αποκαλύπτει την πολιτική της της διάσταση.

Παρότι η τουρκική ανθρωπιστική αρωγή δεν εστιάζει στον ανθρωπισμό, στην κοινωνία των πολιτών , στα δημοκρατικά ιδεώδη , στα ανθρώπινα δικαιώματα, στην απεξάρτηση από πολιτικοοικονομικούς στόχους , στην ανεξαρτησία της βοήθειας κ.α., δύναται αυτή να λειτουργήσει συμπληρωματικά με την ευρωπαϊκή και να έχει κοινά πεδία και συνεργασία στην συλλογική αποτελεσματικότητα, ως φερ' ειπείν , στις 29.11.2015, όπου με αιτία το προσφυγικό - μεταναστευτικό , όπου εγκρίθηκε «κοινό σχέδιο δράσης» με την Ε.Ε.(*Damla Cihangir-Tetik & Meltem Müftüleri-Baç , 2021*).

Στην δυτική θεώρηση για την παρεχόμενη βοήθεια, οι λοιποί χορηγοί εκτός δύσης και ιδίως η Τουρκία κρίνονται αρνητικά, ιδίως στο πεδίο που η άνευ περιορισμών βοήθεια δύναται να θεωρηθεί σπατάλη, που δεν συνεισφέρει στην ανάπτυξη των ληπτριών χωρών ή δεν συμβάλλει σε ουσιώδεις μεταρρυθμίσεις σε αυτές. (*Kragelund, 2011, σε Efser Rana Coşkun, 2023*).

Ωστόσο, πιστεύω ότι δεν θα πρέπει να υποτιμηθεί η ανάλυση που έγινε στο 2 κεφ. παρ.Δ , της παρούσης για την μεταστροφή της ευρωπαϊκής ανθρωπιστικής βοήθειας προς μία πολιτική ασφαλείας της Ε.Ε., συνυφασμένης με γεωπολιτικούς ή ακόμη και οικονομικούς στόχους , όπου εν μέρει αποδυναμώνουν την καθαρότητα και την προσήλωση αυτής με τις διεθνείς και ευρωπαϊκές αρχές της ανεξαρτησίας, της ανθρωπιάς , της αμεροληψίας , της ουδετερότητας ανθρωπιστικής αρωγής, άρα η πολεμική ενάντια στην τουρκική αντίστοιχη αρωγή που δεν λαμβάνει αυτές ως πρότυπα , χάνει εν μέρει την αξία της. Σε συνάφεια με αυτή την παρατήρηση, πλέον η ευρωπαϊκή ανθρωπιστική βοήθεια ανακοινώνεται με διακηρύξεις περί καταπολέμησης της φτώχειας, της προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου, της χρηστής διακυβέρνησης , με βάση στόχους μιας εφικτής και βιώσιμης ανάπτυξης , αλλά κατ' ουσίαν ασκείται με γνώμονα γεωπολιτικές θέσεις ως η

Κοινή Εξωτερική Πολιτική & Πολιτική Ασφαλείας (ΚΕΠΠΑ) της Ε.Ε., οι οποίες και μεταστρέφουν τον καθαρά ανθρωπιστικό ρόλο της, αλλά και επιπρόσθετα ελαττώνουν την συνεκτικότητα αυτής, εφόσον η αρωγή συντονίζεται από πολλές Δ/νσεις της Ευρ. Επιτροπής. (Orbie, J., P. Van Elsuwege, & F. Bossuyt, 2014, σε Damla Cihangir-Tetik & Meltem Müftüleri-Baç, 2021).

Παρ όλη την επιφανειακή όμως συμπόρευση ή συμπληρωματικότητα της ευρωπαϊκής και τουρκικής ανθρωπιστικής αρωγής, η επίφαση της Τουρκίας ότι η ανθρωπιστική της βοήθεια δεν φέρει γεωπολιτική στόχευση είναι εξωραϊσμένη, αφού αυτή διαφέρει από την ευρωπαϊκή βοήθεια και ασκείται σε διάφορες χώρες με ανταγωνιστική προς την Ε.Ε. δράση, με κριτήρια πολιτιστικής, κοινωνικής, γεωγραφικής και θρησκευτικής συγγένειας και η βαθύτερη ανάλυση των αιτιών της αποκαλύπτει γεωπολιτικά κίνητρα αυξανόμενης εξουσίας, σε περιφερειακή τουλάχιστον βάση για την χώρα. Περαιτέρω η τουρκική βοήθεια ενδιαφέρεται για ζητήματα όπως η ασφάλεια, η ειρήνη, οι διενέξεις και διαμάχες στα εξωτερικά ή εσωτερικά όρια χωρών, παρά για ζητήματα που αφορούν την διακυβέρνηση ή την κοινωνία των ανθρώπων, ιδιαίτερα εστιάζει σε όμορες ή χώρες γεωπολιτικού ενδιαφέροντος που επιθυμούν να εντρυφήσουν στον τουρκικό πολιτισμό και αποδίδεται σε τομείς ως η εκπαίδευση, η δημόσια διοίκηση, το δίκαιο, η παραγωγή, οι κοινωνικές ή οικονομικές υποδομές και ο πολιτισμός, σύμφωνα με την Έκθεση του έτους 2017 του ΤΙΚΑ. (Damla Cihangir-Tetik & Meltem Müftüleri-Baç, 2021). Όμως ένας απλός σκεπτόμενος άνθρωπος ερωτάται: η τουρκική ανθρωπιστική αρωγή επί των ανωτέρω τομέων δεν απέχει από την διεθνώς καθιερωμένη ανεξάρτητη και ανιδιοτελή ανθρωπιστική διάσταση, δεν μεταστρέφει βαθύτερα την κοινωνική, οικονομική, πνευματική και τέλος πολιτική δομή των κρατών που στηρίζει με στοιχεία εξομοίωσης προς τον δωρητή, ακόμη και ενίοτε εξάρτησης από αυτόν; Δεν δημιουργεί η αρωγή αυτή αισθήματα σύμπτωσης, ταύτισης και ενίοτε συμμαχίας με τον χορηγό της και είναι δυνατόν μια χώρα καιροσκόπος, με βλέψεις ανερχόμενης δύναμης ως η γειτνιάζουσα χώρα να μην την εκμεταλλεύεται ποικιλοτρόπως;

Όμως παράλληλη είναι κι η θρησκευτική επιρροή σε ανάμειξη με την πολιτική της τουρκικής ανθρωπιστικής βοήθειας και ιδιαίτερα με την εξωτερική πολιτική της χώρας. (Altunizik, 2014 σε Efser Rana Coşkun, 2023).

Ενδιαφέρουσα είναι και η διαπίστωση πως «η τουρκική εξωτερική βοήθεια έχει καταστεί εργαλείο για την επίτευξη διαφόρων στόχων στην τουρκική εξωτερική πολιτική ιδίως για να γίνει παγκόσμιος παράγοντας» (Aydin-Duzgit 2019, σε Damla Cihangir-Tetik & Meltem Müftüleri-Baç, 2021).

Η Τουρκία εκμεταλλεύεται την ανθρωπιστική αρωγή για άσκηση εξωτερικής πολιτικής (Akrinar, 2013 σε Damla Cihangir-Tetik & Meltem Müftüleri-Baç, 2021).

Ωστόσο εκείνο που περισσότερο απασχολεί την Ε.Ε. και την Ελλάδα είναι το κατά πόσο η ευρωπαϊκή και τουρκική ανθρωπιστική αρωγή δύνανται να συμπληρώνονται, να αλληλοεπιδρούν σε μία εποικοδομητική σχέση, παρόλες τις διαφορές της φιλοσοφίας τους. Μετά το 2015 η Τουρκία ζήτησε την χρηματοοικονομική και τεχνική επικούρηση της Ε.Ε. για την Συριακή Τραγωδία και δεδομένης της λήψης και των ενεργειών της αυτό ενίσχυσε την εικόνα της. (Damla Cihangir-Tetik & Meltem Müftüleri-Baç, 2021). Όμως η παράλληλη ανθρωπιστική αρωγή της χώρας με αυτήν της Δύσης πέραν μιας επιβαλλομένης από τις συνθήκες συμπόρευσης αποκαλύπτει βαθιά ρήγματα στην φιλοσοφία των δύο αρωγών, αφού η ανθρωπιστική αρωγή της Τουρκίας αναπτύσσει επιθετική και αναθεωρητική γλώσσα ενάντια στο συνολικό δυτικό αφήγημα του ανθρωπισμού και δεν ασπάζεται τις αρχές της παγκοσμιότητας. (Thiessen, C., & Özerdem, A., 2019 σε Efser Rana Coşkun, 2023).

Η ακτίνα ανθρωπιστικής δράσης της Τουρκίας παρ όλη την επέκτασή της μέχρι και την Λατινική Αμερική και την Ωκεανία, στοχεύει κυρίως στις ισλαμικές χώρες που αποτελούσαν πρώην

οθωμανικά εδάφη(Βαλκάνια, Αφρική , Μέση Ανατολή κ.α) και αποκαλύπτει την επιθυμία της να ηγείται στο μέλλον αυτών.(*Bilgin & Bilgiç, 2011 σε Efser Rana Coşkun, 2023*). Το γεγονός πως δεν έχει καταστεί μέλος της ΕΑΒ με δική της ευθύνη στην παροχή ανθρωπιστικής βοήθειας, αποκρύπτει την ανεξάρτητη και πολιτικά στοχεύουσα ανθρωπιστική της αρωγή, που δεν έχει σχέση με τα δυτικά πρότυπα. (*Hausmann, 2014 σε Efser Rana Coşkun, 2023*). Βέβαια δεν επιθυμεί να έρθει σε ρήξη με την Δύση ως ανερχόμενη δύναμη και εφόσον συμμετέχει στον ΟΟΣΑ , η ανθρωπιστική της δράση εν μέρει λαμβάνει υπόψη κάποιες δυτικές αξίες , όμως δεν δύναται να αποφύγει την βαθύτερη αποικιακής φιλοσοφίας στόχευσή της , παράλληλα με την προσπάθεια που καταβάλλει να καταστήσει την χώρα ένα σημαντικό παραδοσιακό, παγκόσμιο χορηγό και παίκτη . Αυτό όμως έχει σαν αποτέλεσμα την φιλοσοφικά διχασμένη και αμφιταλαντευόμενη ανθρωπιστική δράση της χώρας, η οποία δύναται να επιφέρει προβλήματα στην καθιέρωση σε μία σταθερή βάση της χώρας ως σημαντικού παγκόσμιου ανθρωπιστικού παράγοντα. (*Efser Rana Coşkun, 2023*).

Και αυτή όμως η προαναφερόμενη η συμπληρωματικότητα και η κοινή δράση στην ανθρωπιστική αρωγή Τουρκίας και Δύσης τίθενται εν αμφιβόλω, εφόσον υφίστανται επαναλαμβανόμενα ενδεικτικά γεγονότα ως αυτό τον Φεβρουάριο του 2020 , όπου έλαβε χώρα η υβριδική επίθεση της Τουρκίας με αιχμή του δόρατος την βίαιη υποκίνηση παραβίασης των ελληνικών και ευρωπαϊκών συνόρων από απειγνωσμένους ανθρώπους και δη πρόσφυγες και μετανάστες για τους οποίους έχει λάβει ευρωπαϊκή χρηματοδότηση για ανθρωπιστική βοήθεια , ώστε να κρατήσει στο έδαφός της. (*Ηλεκτρονική Μορφή Εφημερίδας NEWSBOMB, 2021*). Η ασύμμετρη αυτή απειλή όχι μόνο εναντίον της Ελλάδας, αλλά και της Ε.Ε. στον Έβρο, με την αποτυχία της διάρρηξης των συνόρων, αλλά και την επανάληψή της σε μικρότερο όγκο ανθρώπων και διάρκεια τα επόμενα χρόνια, θα πρέπει να αποτελέσει αντικείμενο νέας προσέγγισης και επαναπροσδιορισμού των διμερών σχέσεων με την Τουρκία. Ιδιαίτερα εφόσον η Ελλάδα δεν δέχθηκε σημαντική ευρωπαϊκή αρωγή και στήριξη για να αντιμετωπίσει αυτή την υβριδική απειλή .

Η διασύνδεση της τουρκικής ανθρωπιστικής βοήθειας με ευρύτερους γεωπολιτικούς στόχους κατέστη σαφή με την υπογραφή μνημονίου από τον Τούρκο Πρόεδρο με επίκληση του όρου ανθρωπιστική βοήθεια για να παραμείνουν επί επιπλέον 18 μήνες τουρκικά στρατεύματα στο έδαφος της Λιβύης, που θα εξυπηρετήσουν αποκάλυπτα και κυνικά τα εθνικά τουρκικά συμφέροντα, έναντι του στρατιωτικού συνασπισμού στην Λιβύη που αντιτίθεται στην παρουσία αυτών των στρατευμάτων. Το μνημόνιο, αναφέρει: «*Η επέκταση αφορά τη διατήρηση της ασφάλειας έναντι άλλων πιθανών κινδύνων, όπως τα μαζικά μεταναστευτικά κύματα, και την παροχή ανθρωπιστικής βοήθειας στον λιβυκό λαό και την υποστήριξη της νόμιμης κυβέρνησης της Λιβύης*», αναφέρεται στο έγγραφο». (*Ηλεκτρονική Μορφή Εφημερίδας ONALERT, 2021*).

Εν πολλοίς λοιπόν η Τουρκία με υστεροβουλία παρέχει στην Λιβύη και σε άλλες χώρες ζωτικού ενδιαφέροντος βοήθεια, συμπεριλαμβανόμενης και της ανθρωπιστικής, ενισχύοντας τις κυβερνήσεις που θα της παράσχουν ίδια οφέλη, ενίοτε αθέμιτα , παράνομα ή και βάλλοντα κατά άλλων χωρών. Μην ξεχνάμε το παράνομο τουρκολιβυκό μνημόνιο(τουρκολιβυκή υφαλοκρηπίδα) που συνέταξε η Τουρκία με την μία εκ των δύο αντιμαχόμενων δυνάμεων στην χώρα του εμφυλίου, την κυβέρνηση της Τρίπολης, που βάλλει άμεσα με την διακηρυχθείσα στα ελληνικά δικαιώματα και ζωτικά συμφέροντα στην Μεσόγειο. Η Τουρκία λοιπόν έχει μεγεθύνει ραγδαία την αναπτυξιακή και ανθρωπιστική της βοήθεια σε πολλές χώρες πλησίον της, με γνώμονα τα συμφέροντά της, ενίοτε εις βάρος των γειτονικών χωρών.

Σε αντιπαραβολή με την ισχυρή τουρκική ανθρωπιστική βοήθεια που καθίσταται εν πολλοίς εργαλείο πολιτικής και εξυπηρέτησης εθνικών συμφερόντων η ελληνική ανθρωπιστική βοήθεια των τελευταίων ετών, ως αναλύθηκε προηγούμενο κεφάλαιο, έχει πέραν της πενιχρής διάστασης (αφορά λίγα εκατομμύρια € ετησίως, ενώ η τουρκική ανήλθε σε 8 δις. € το 2018) της και αρκετές

αστοχίες.

Το έτος 2022 τα άτομα που παγκοσμίως χρίζουν ανάγκη παροχής ανθρωπιστικής βοήθειας αυξήθηκαν κατά 33% και έφτασαν τα 406 εκατομμύρια. Σε μία τέτοια δυσμενή εξέλιξη θα πρέπει να προβληματίσει πως η Ελλάδα διαθέτει ασήμαντη ανθρωπιστική βοήθεια και ακόμη περισσότερο την διαθέτει ως πολυμερή, κυρίως μέσω των ευρωπαϊκών ανθρωπιστικών ιδρυμάτων στις χώρες και όχι ως διμερή που εξυψώνει την εικόνα της. Αξίζει να αναφερθεί πως το έτος 2022 η συνολική ευρωπαϊκή ανθρωπιστική βοήθεια ανήλθε στα 4,1 δις. δολάρια ΗΠΑ, ενώ η αντίστοιχη τουρκική άγγιξε τα 7,2 δις. (*Παγκόσμια έκθεση ανθρωπιστικής βοήθειας, 2023*).

Η ελληνική διμερής βοήθεια (συμπεριλαμβάνεται η ανθρωπιστική) ανέρχεται μόνο στο 28% της συνολικής αναπτυξιακής και είναι πολύ μικρότερη της μέσης διμερούς (73%) των κρατών του ΟΟΣΑ και δίδεται σε τρίτους(οργανισμούς) που θα την αποδώσουν στις λήπτριες χώρες με αποτέλεσμα να απολύει την ταυτότητά της και να μην ενισχύει το ανθρωπιστικό προφίλ της χώρας. Ως ενίοτε τεχνικής φύσεως και στην πλειοψηφία της δεσμευτική, αναλώνεται στην χώρα κυρίως σε μετανάστες και πρόσφυγες και δεν δαπανάται σε τρίτες χώρες, ώστε να εκμαιεύσει την συμπάθεια λαών και κυβερνήσεών τους και να στρώσει τον δρόμο σε μελλοντικές συμμαχίες. Δεν αξιολογείται ή αξιολογείται ελλιπώς και συγκεκριμένα για να εκτιμηθούν τα αποτελέσματά τα οφέλη της, τόσο για την χώρα, όσο και για τους αποδέκτες της. Δεν έχει πετύχει τους ευρωπαϊκούς τους 9 στόχους από τους 11 του έτους 2011 για την βοήθεια, δεν αναβαθμίζεται και θα επανακριθεί όσον αφορά την συνεργασία των Οργανώσεων Πολιτών, την Επιτροπή Συντονισμού, τον καθορισμό ενιαίου σχεδίου δράσης, το μανατζμεντ. Παρότι η Ελλάδα ανακοίνωσε την Εθνική Στρατηγική για την Ανάπτυξη με μεταφορά κεφαλαίων του ΕΣΟΑΒ του ΥΠ.ΕΞ. στο Υπουργείο Οικονομίας & Ανάπτυξης για την περαιτέρω δραστηριοποίηση σε χώρες κυρίως της Βαλκανικής και της εγγύς Ευρώπης το 2019 τα επόμενα διανυθέντα έως σήμερα χρόνια δεν επιτευχθήκαν οι στόχοι και δεν αναμένεται να επιτευχθούν αν δεν αλλάξει κάτι, ιδιαίτερα να καλυφθεί ο στόχος του το 0,3% του ΑΕΕ στην συνολική βοήθεια. (*Χουλιάρας & Πετρόπουλος, 2022*).

Σημαντικό καθίσταται το γεγονός πως η ελληνική ανθρωπιστική αρωγή δεν ακολουθεί και τον ευρωπαϊκό μέσο όρο. Αναλύθηκε στο κεφάλαιο Β' της παρούσης, πως η ευρωπαϊκή ανθρωπιστική βοήθεια μεταστρέφεται προς την πολιτική ασφαλείας και τα ευρωπαϊκά συμφέροντα και υφίσταται επείγον και ουσιώδες ερώτημα: η ελληνική, που είναι τμήμα της ευρωπαϊκής, προς ποιον δρόμο οδεύει; Θα πρέπει να ενισχυθεί ιδιαίτερα ως διμερής και μη δεσμευτική, να αυξήσει την αμεσότητα της, αλλά και την διάρκειά της στοχεύοντας σε διαρκείς ανάγκες των αδυνάτων και όχι μόνο σε έκτακτες καταστροφές, ώστε να είναι αποτελεσματική και συγχρόνως να ενισχύσει μακροπρόθεσμα την εικόνα της χώρας στο διεθνές περιβάλλον και σε αυτό της γειτονίας της, να στοχεύσει σε ζητήματα ασφαλείας και συμφέροντα ζωτικής σημασίας της χώρας που δεν στηρίζει τόσο ένθερμα η Ε.Ε., να εστιάσει στην αποτελεσματική ανθρωπιστική ενίσχυση αδυνάτων χωρών κ.λ.π. Η Ελλάδα θα πρέπει να αξιώσει περαιτέρω στήριξη από την Ε.Ε. για την επιθετικότητα της Τουρκίας που χρηματοδοτείται και με κονδύλια της ανθρωπιστικής ευρωπαϊκής και ελληνικής αρωγής. Όταν η Τουρκία προσαρμόζει τόσο επιτυχημένα την παρεχόμενη βοήθεια με τα θρησκευτικής, πολιτιστικής και πολιτικής επιρροής δρώμενα, που βαθύτερα αποσκοπούν σε γεωπολιτικά, εμπορικά και οικονομικά οφέλη και επιδιώξεις, η Ελλάδα σε ένα λήθαργο αδράνειας παρακολουθεί.

Επιβάλλεται λοιπόν η Ελλάδα να ζητήσει από την Ε.Ε. να υπάρξει αυστηρότερο πλαίσιο χορήγησης ανθρωπιστικής βοήθεια προς χώρες ως η Τουρκία, που ασκούν επιθετική πολιτική στην ίδια την Ε.Ε. ή μέλη της και να απαιτήσει η ευρωπαϊκή πολιτική ασφαλείας να αυξήσει την προσοχή και δράση της με γνώμονα τις δικαιολογημένες ανησυχίες των χωρών του ευρωπαϊκού

νότου για τα ζητήματα των συγκρούσεων στην Μέση Ανατολή και τον Βόρεια Αφρική, των εμφυλίων, την μετανάστευση κ.α.

Βέβαια δεν θα πρέπει να παραγνωρισθεί η δεινή οικονομική θέση της χώρας από το 2009 και εντεύθεν, αλλά και ούτε η συμβολή της ελληνικής ανθρωπιστικής βοήθειας στην διάσωση προσφύγων και μεταναστών.

Καταληκτικά, δεν είναι λογικό, ούτε ηθικό να εξαρτάται σε ένα βαθμό η επίλυση σοβαρών ζητημάτων εξωτερικής πολιτικής της χώρας από την ανθρωπιστική αρωγή που πρέπει να στοχεύει στην ηθική διάσταση του ανθρωπισμού . Όμως η παγκόσμια τάση συνυπολογίζει ισχυρά πλέον γεωπολιτικές επιδιώξεις , ζητήματα ασφαλείας και συμφέροντα των δωρητών στην παρεχόμενη ανθρωπιστική αρωγή και τόσο η Δύση, η Ε.Ε. , όσο και οι χώρες της ανερχόμενης Ανατολής (ιδιαίτερα η Τουρκία) λειτουργούν με γνώμονα τα νέα δεδομένα , άρα η Ελλάδα θα πρέπει με επαγγελματισμό, σοβαρότητα και επιμονή να ισχυροποιήσει την ανθρωπιστική της βοήθεια με προσαρμογή στα νέα πεδία και τις τάσεις των καιρών.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Εξ όλων των ανωτέρω εκτιθέμενων, προκύπτει πως η ανθρωπιστική αρωγή σήμερα έχει να αντιμετωπίσει πολυπληθέστερες , ισχυρότερες και πολυπλοκότερες κρίσεις και καταστροφές, ένεκα της παρέμβασης του ανθρώπινου παράγοντα είτε έμμεσα στο περιβάλλον, είτε άμεσα σε κρατικές διασυνοριακές και εμφύλιες διαμάχες και συγκρούσεις . Η ραγδαία βελτίωση της παγκόσμιας πολυεπίπεδης επικοινωνίας έχει πλέον επιφέρει την διεθνοποίηση ακόμα και εθνικών αμιγώς κρίσεων, ως η οικουμενικότητα των οικονομικών κρίσεων που καθίστανται διασυνοριακές. Ωστόσο η ανθρωπιστική βοήθεια, ως παγκοσμίως σχεδιάστηκε από τα κράτη-δωρητές με τις αρχές της ανεξαρτησίας, της ανθρωπιάς, της αμεροληψίας και της ουδετερότητας, φαίνεται σήμερα να εκτρέπεται στην υλοποίηση της από αυτές . Αν και σε μεγέθη στους σύγχρονους καιρούς δύναται να αυξάνει ένεκα των προαναφερθέντων, οι στοχεύσεις της πλέον υπεισέρχονται σε ένα πλαίσιο υποκειμενικότητας , υστεροβουλίας , ιδιοτέλειας και συμφέροντος . Κι αυτό γιατί αυτή πλέον βάλλεται από πολλούς παράγοντες, ως τα κάθε φύσεως προσδοκώμενα οφέλη και μεταβαλλόμενα ιδίως γεωπολιτικά συμφέροντα των ισχυρών κρατών-δωρητών και των αναδύμενων αναθεωρητικών νέων δυνάμεων (Τουρκία), οι θρησκευτικές σταθεροποιητικές και επεκτατικές επιδιώξεις, ο διεθνής εξτρεμισμός, η επιδιωκόμενη πολιτική ασφάλειας και η αποικιοκρατική αντίληψη των δωρητών. Η επιρροή που ασκούν τα μέσα ενημέρωσης στην ανθρωπιστική βοήθεια είναι υπολογίσιμη, αλλά υπερεκτιμημένη, εφόσον κατευθύνεται από τα συμφέροντα των ισχυρών κρατών , αλλά και υπολείπεται της επιρροής των συμφερόντων αυτών, ως και της σημαντικής επιρροής των υφιστάμενων ανθρωπιστικών οργανισμών . Συνάγεται ότι η ανθρωπιστική βοήθεια έχει αστοχίες, γιατί δεν λαμβάνει στο πρόπον υπόψη την μίξη της δυτικής σκέψης και πρακτικής με τις ιδιαιτερότητες των τοπικών κοινωνικών, ώστε να διεισδύσει αποτελεσματικότερα στις πληχθείσες κοινωνίες και δεν δημιουργεί επαρκώς συνθήκες αντοχής και προσαρμογής στους αδύνατους με στόχο την βιωσιμότητα και την δυνατότητα ανεξάρτητης και αυτόνομης αντιμετώπισης των μελλοντικών καταστροφών, Επιπλέον δεν μπορεί να παραγνωρισθούν φαινόμενα ελλειμματικής εκπαίδευσης , διαφθοράς ή και κόπωσης των ακτιβιστών ως και των αποδεκτών της βοήθειας στην μεταξύ τους αλληλεπίδραση που υποβαθμίζουν το έργο της. Όλα τα προαναφερθέντα αποπροσανατολίζουν και υποβαθμίζουν το έργο της παγκόσμιας ανθρωπιστικής βοήθειας και δη της ευρωπαϊκής και ελληνικής , όμως δεν δύναται να το ακυρώσουν.

Ενώ όμως η ευρωπαϊκή ανθρωπιστική βοήθεια ως είδαμε μεταστρέφεται στην πρόληψη, στον

έγκαιρο εντοπισμό και την ετοιμότητα δράσης και αντιμετώπισης των κρίσεων με άξονα την πολιτική ασφαλείας, την σταθερότητα και τα γεωπολιτικά συμφέροντα της Ε.Ε. , η Ελλάδα δεν φαίνεται να είναι συνδεδεμένη στον βαθμό που θα έπρεπε με τον κοινό ευρωπαϊκό στόχο. Η χώρα βαδίζοντας σε μία ύπνωση αδικαιολόγητη , φαίνεται να αγνοεί, ή να υποτιμά και να υποβαθμίζει την δυναμική της και τον ρόλο που δύναται να επιτελέσει ως σταθεροποιητικός παράγοντας στην ευρύτερη γεωπολιτική της περιοχή, αφήνοντας το πλαίσιο ενεργειών στο αυτόματο πιλότο, παρά το γεγονός ότι η Τουρκία εδραιώνεται ως ανερχόμενη, κτητική και αναθεωρητική δύναμη στα ανατολικά της σύνορα. Μια δύναμη που διόγκωσε την ανθρωπιστική της βοήθεια και ενίοτε ξεπέρασε την βοήθεια της Ε.Ε. και των Κ.Μ. της και προσάρμοσε αυτήν στις οικονομικές, θρησκευτικές , πολιτιστικές , και γεωπολιτικές της επιδιώξεις και αμφισβητεί αν μη τι άλλο ζωτικά συμφέροντα της Ελλάδας στο Αιγαίο και αλλού. Η γοητεία που ασκεί η Τουρκία με την χρήση της υπερβάλλουσας ανθρωπιστικής βοήθειας σε χώρες γειτνιάζουσες με γεωπολιτικά κίνητρα, ως η Λιβύη(οροθέτηση παράνομης υφαλοκρητίδας), η Αίγυπτος, τα Βαλκάνια κ.α είναι σαφής. Η τουρκική ανθρωπιστική βοήθεια ως προαναλύθηκε, παρότι φέρει κάποια στοιχεία συμπληρωματικότητας με την ευρωπαϊκή και ελληνική ανθρωπιστική βοήθεια είναι κατά βάση ανταγωνιστική με αυτές . Στον αντίποδα η ελληνική ανθρωπιστική βοήθεια είναι ασήμαντη σε σύγκριση με την τουρκική . Επιβάλλεται λοιπόν η ελληνική ανθρωπιστική βοήθεια να μεγθυνθεί και να καταστεί αποτελεσματική με μακροπρόθεσμη , ειλικρινή και αποτελεσματική στόχευση που θα αξιολογείται ανά τακτά διαστήματα. Θα πρέπει να αξιολογείται αποτελεσματικά, να λαμβάνει στην εφαρμογή της υπόψη την καλή συνεργασία με τους διάφορους φορείς , τις ΜΚΟ , τα Υπουργεία και την Κοινωνία των Πολιτών σε μία πολυεπίπεδη διάσταση . Θα πρέπει να μεγθυνθεί ιδιαίτερα στην διμερή της φύση, να είναι κατά το δυνατόν μη δεσμευτική , να παρέχεται άμεσα και είναι αποδοτική, εστιάζοντας κυρίως στις χώρες γειτονίας και να επιλύει κυρίως διαρκείς ανάγκες ως η φτώχεια και δευτερευόντως έκτακτα συμβάντα και καταστροφές. Θα πρέπει πέραν των Βαλκανίων και της Μέσης Ανατολής να δώσει περαιτέρω βαρύτητα και στις όμορες και γειτνιάζουσες χώρες της Βόρειας Αφρικής (ιδιαίτερα την Λιβύη) και εν γένει να εστιάσει σε βάθος χρόνου στην βελτίωση της θέσης και εικόνας της χώρας στο περιφερειακό και διεθνές περιβάλλον, με απώτερο στόχο πέραν των ευρωπαϊκών στόχων, την ενίσχυση της ασφαλείας και την υποστήριξη των συμφερόντων ζωτικής σημασίας της χώρας. Η Ελλάδα θα πρέπει να αξιώσει περαιτέρω στήριξη από την Ε.Ε. για την επιθετικότητα της Τουρκίας που χρηματοδοτείται και με κονδύλια της ανθρωπιστικής ευρωπαϊκής και ελληνικής αρωγής και να ζητήσει εγγυήσεις ασφαλείας για την παροχή αυτή. Ως προαναφέρθηκε βέβαια δεν θα πρέπει να ακρωθεί η παρεχόμενη ελληνική ανθρωπιστική βοήθεια ή να υποτιμηθεί η συμβολή της στην διάσωση προσφύγων και μεταναστών σε εξαιρετικά δυσμενείς συνθήκες , ούτε να αγνοηθεί η δυσχερής οικονομική θέση της τα τελευταία χρόνια, που δεν συνέβαλλε στην αύξηση της βοήθειας. Όμως πρέπει να αναλογισθούμε ότι οικονομικές δυσχέρειες αντιμετωπίζει την τελευταία δεκαετία και η Τουρκία και αυτό δεν την εμπόδισε να προφέρει απλόχερα την βοήθεια τις στις χώρες ιδιαίτερα του γεωπολιτικού της ενδιαφέροντος, άρα η αύξηση και η κατάλληλη στόχευση της ελληνικής ανθρωπιστικής βοήθειας άπτεται στην βούληση και την αποφασιστικότητα του κράτους. Τοιουτοτρόπως θα ενισχυθεί το κύρος και η συμπάθεια για την Ελλάδα, που θα ενισχύσει μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα την θετική δραστηριοποίηση των ληπτριών χωρών απέναντι στα ελληνικά ζητήματα. Φυσικά δεν θα ανέμενε εχέφρων άνθρωπος να επιλυθούν σοβαρά θέματα ιδίως της εξωτερικής πολιτικής της χώρας με την ανθρωπιστική αρωγή, που γεννήθηκε με γνώμονα την επίλυση των αναγκών των αδυνάτων και πρέπει να φέρει ηθική διάσταση στην εφαρμογή της . Πλην όμως στην σύγχρονη εποχή που η ανθρωπιστική βοήθεια λαμβάνει υπόψη γεωπολιτικές επιδιώξεις , ζητήματα ασφαλείας και συμφέροντα των παρόχων , σε ένα νέο αναδυόμενο σκληρό

ανταγωνιστικό κόσμο, με τον πόλεμο στην Ουκρανία , την αύξηση της επιρροής Ρωσίας , Κίνας και ιδίως της καιροσκόπου γείτονος χώρας, το να συνδέσει η Ελλάδα την με ανάγκη άμεσης ενίσχυσης ανθρωπιστική αρωγή της μόνο με τα ανθρωπιστικά κίνητρα, φαντάζει εγκληματική ουτοπία για το μέλλον της. Αλλά την έμπνευση προς την κατεύθυνση αποτελεσματικότητας της ανθρωπιστικής της βοήθειας πρέπει να έχει πρωτίστως η ίδια η χώρα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ ΞΕΝΕΣ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ

Altunışık, M. B. (2019). Η ανθρωπιστική διπλωματία της CMI BRIEF Τουρκίας: Το μοντέλο AKP.

Barrett, C. B., & Carter, M. R. (2002). Can't get ahead for falling behind: New directions for development policy to escape relief and poverty traps. *Choices Magazine*, Winter 2001–2002, pp. 35–38.

Bilgin, P., & Bilgiç, A. (2011). Turkey's "New" Foreign Policy toward Eurasia. *Eurasian Geography and Economics*, 52(2), 173–195. DOI: [10.2747/1539-7216.52.2.173](https://doi.org/10.2747/1539-7216.52.2.173)

Boin, A., Ekengren, M. & Rhinard, M. (2020). Hiding in Plain Sight: Conceptualizing the Creeping Crisis. *Risks, Hazards & Crisis in Public Policy*, 11(2), 116-138

Connolly, M. A., Gayer, M., Ryan, M. J., Salama, P., Spiegel, P., & Heymann, D. L. (2004). Communicable diseases in complex emergencies: impact and challenges. *Lancet*, 364(9449), 1974–1983. doi:10.1016/S0140-6736(04)17481-3

DAC/OECD (2019) *OECD Development Cooperation Peer Reviews: Greece 2019*, Paris: OECD.

Giradet, E.R. (1996) Reporting Humanitarianism: Are the New Electronic Media Making a Difference? In R.I. Rothberg and T.G. Weiss (eds.), *From Massacres to Genocide. The Media, Public Policy and Humanitarian Crises*. The Brookings Institution, Washington.

Gorm Rye Olsen et al , 2003- Humanitarian Crises: What Determines the Level of Emergency Assistance? Media Coverage, Donor Interests and the Aid Business

Harbom, L., & Wallensteen, P. (2009). Armed conflicts, 1946–2008. *Journal of Peace Research*, 46(4), 577–587.

Hewitt, K. (2011). Culture, hazard and disaster. In B. Wisner, J. C. Gillard, & I. Kelman (Eds.), *The Rutledge handbook of hazards and disaster risk reduction* (pp. 85–96). London: Rutledge Handbooks.

IDMC και NCR 2010, Εσωτερική μετατόπιση: Συνολική επισκόπηση των τάσεων και των εξελίξεων το 2009. Γενεύη, Ελβετία: Ο Σρο Κούντινγκ

Kavakli, K. C. 2018. "Domestic Politics and the Motives of Emerging Donors: Evidence from Turkish Foreign Aid." *Political Research Quarterly* 71 (3): 614–627. doi:10.1177/1065912917750783.

Langan, M. 2017. "Virtuous Power Turkey in sub-Saharan Africa: The 'Neo-ottoman' Challenge to the European Union." *Third World Quarterly* 38 (6): 1399–1414. doi:10.1080/01436597.2016.1229569.

Macrae, J. (2002) *The New Humanitarianism: A Review of Trends in Global Humanitarian Action*. HPG Report 11, Overseas Development Institute, London.

Robinson, P. (1999) *The CNN Effect: Can the News Media Drive Foreign Policy?* *Review of International Studies* 25(2): 301–9.

ΤΙΚΑ. (2021). *Türkiye Kalkınma YardıMLARı*, Άγκυρα, 2021.

ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ

Αστέρης Χουλιάρας. *Αγορά χωρίς σύνορα* Τόμος 9 (2) 2003: 91-104. *Επτά παράδοξα.pdf*.

Αστέρης Χουλιάρας, Σωτήρης Πετρόπουλος, *Φτώχεια στον Παγκόσμιο Νότο-Μια Εισαγωγή στη Διεθνή Αναπτυξιακή Βοήθεια*, ΚΑΛΛΙΠΟΣ 2022

(Δερτιλής Γ. Β., *Ιστορία της Νεώτερης και Σύγχρονης Ελλάδας 1750-2015*, 2016)

Κωστής Κώστας, *Τα κακομαθημένα παιδιά της Ιστορίας*, Αθήνα 2018

Χατζηβασιλείου Ευάνθης, *Εισαγωγή στην Ιστορία του Μεταπολεμικού Κόσμου*, Αθήνα 2001

ΝΟΜΟΙ -ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΑ

ΠΔ 224/2000, (ΦΕΚ 193Α, 06.09.2000 Άρθρο 1). «Γενική Αρμοδιότητα, Ρόλος και Επιχειρησιακή Δραστηριότητα της ΥΔΑΣ»

ΠΔ 159/2002(ΦΕΚ 140 Α/14.ΙΟΥΝΙΟΥ.2002).«Μεταφορά αρμοδιοτήτων υπηρεσιών και προσωπικού του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών στο Υπουργείο Εξωτερικών και σύσταση Γενικής Γραμματείας Διεθνών Οικονομικών και Αναπτυξιακής Συνεργασίας στο Υπουργείο Εξωτερικών»

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ

Abdul Hannan & Rabioul Alam, 2019 -Δεν έχει σημασία η Ανθρωπότητα, αλλά οι «Άλλοι Παράγοντες»: Αναλύοντας την Προκλήσεις για την ανθρωπιστική βοήθεια , Στην ηλεκτ. Διεύθυνση : [NotHumanitybutOtherFactorsMatter.pdf](#)

Akpinar, P. 2013. «Η οικοδόμηση της ειρήνης στην Τουρκία στη Σομαλία: Τα όρια της Ανθρωπιστικής Διπλωματίας.» Τουρκικές Σπουδές 14 (4): 735—757. doi:[10.1080/14683849.2013.863448](#)

Aydin-Duzgit, S. 2019. «Μπορούν οι μη δημοκρατίες να υποστηρίξουν τη διεθνή δημοκρατία; Η Τουρκία ως μελέτη περίπτωσης.» Τρίτο Κόσμο Τρίτο . Κόσμο. doi:[10.1080/01436597.2019.1636643](#)

Big Think (2018), «Γιατί η ανθρωπιστική βοήθεια είναι μια ισχυρή στρατηγική εξωτερικής πολιτικής». Ανακτήθηκε από: <https://bigthink.com/think-tank/> Γιατί-ανθρωπιστική- βοήθεια-είναι-ισχυρή- εξωτερική πολιτική στρατηγική

Cihangir-Tetik, D., και M. Müftüler-Baç. 2018. «Η συμμόρφωση της Τουρκίας με την αναπτυξιακή πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης: A Pattern of External Differentiated Integration?» Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ολοκλήρωσης 40 (7): 939—959. doi:[10.1080/07036337.2018.1482291](#)

Cihangir-Tetik, D., και M. Müftüler-Baç. 2018. «Η συμμόρφωση της Τουρκίας με την αναπτυξιακή πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης: A Pattern of External Differentiated Integration?» Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ολοκλήρωσης 40 (7): 939—959. doi:[10.1080/07036337.2018.1482291](#)

Clayton, J. (2005). Africa's miracle food: Plumpy'nut. The Times Online. Retrieved January 2011, **Στην ηλεκτ. διεύθυνση:**[http://www.timesonline.co.uk/tol/life_and_style/health/features/ article 554195.ece? token=null&offset= 12&page=2](http://www.timesonline.co.uk/tol/life_and_style/health/features/article_554195.ece? token=null&offset= 12&page=2)

Damla Cihangir-Tetik & Meltem Müftüler-Baç, 2021 -Σύγκριση των πολιτικών αναπτυξιακής βοήθειας: Η Τουρκία και η Ευρωπαϊκή Ένωση στον τομέα της τομεακής και ανθρωπιστικής βοήθειας, Στην ηλεκτ. Διεύθυνση : [Liminal identity of Turkey in humanitarian government.pdf](#)
Efser Rana Coşkun (2023): Οριακή ταυτότητα της Τουρκίας στην ανθρωπιστική κυβέρνηση, Παγκοσμιοποιήσεις, DOI: [10.1080/14747731.2023.2191561](#)
<https://doi.org/10.1080/14747731.2023.2191561>

Efser Rana Coşkun (2023): Οριακή ταυτότητα της Τουρκίας στην ανθρωπιστική κυβέρνηση, Παγκοσμιοποιήσεις, DOI: [10.1080/14747731.2023.2191561](#)
<https://doi.org/10.1080/14747731.2023.2191561>

Gonzalez, C (2013), «The Challenges of Delivering International Humanitarian Aid in Post-9/11 Global Framework», *Maryland Journal of International Law*, v. 28, σ. 312-328. Ανακτήθηκε από:<https://digitalcommons.law.umaryland.edu/cgi/viewcontent.cgi?article= 1607 &context=MJIL>

Gotowieck, C and Cantor-Graae, E (2017), «Το βάρος της επιλογής: μια ποιοτική μελέτη των αντιδράσεων των επαγγελματιών του τομέα της υγείας στις ηθικές προκλήσεις σε ανθρωπιστικές

κρίσεις», *Journal of International Humanitarian Action*. Ανακτήθηκε από: <https://jhumanitarianaction.spr.p.s41018-017-0019-y>

Hausmann, J. (2014). Turkey as a donor country and potential partner in Triangular Cooperation. German Development Institute (DIE) Discussion Paper No: 14/2014. Bonn: DIE.
http://edoc.vifapol.de/opus/volltexte/2015/5599/pdf/DP_14.2014.pdf

Joanne Rose , Phil O'Keefe , Janaka Jayawickrama & Geoff O'Brien , 2013 -The challenge of humanitarian aid: an overview- Στην ηλεκτ. Διεύθυνη :
<https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/17477891.2012.742368>

Kragelund, P. (2011). Πίσω στους BASICs; Την αναζωογόνηση της αναπτυξιακής συνεργασίας των μη παραδοσιακών χορηγών με την Αφρική. *Ανάπτυξη και αλλαγή*, 42(2), 585—607.
<https://doi.org/10.1111/j.1467-7660.2011.01695.x>

Lautze and Roberts. (2003). Food security in complex emergencies: Building policy frameworks to address Longer-term programming challenges. FAO International Workshop. Retrieved 2011. **Στην ηλεκτ. διεύθυνη** : <ftp://ftp.fao.org/docrep/fao/meeting/009/ae509e.pdf>

Marie Van Hoorick, 2020-2021-Όταν η ΕΕ περιέρχεται σε κρίση: Πιθανός αναπροσανατολισμός της ευρωπαϊκής ανθρωπιστικής βοήθειας προς την Ευρώπη - Στην ηλεκτ. Διεύθυνη :RUG01-003013264_2021_0001_AC.pdf

Mayar, W. και Raimondos-Moller, P. (1999), *The Politics of Foreign Aid*, Kobenhavn. Ανακτήθηκε από: www.econ.ku.dk

Msall, KA (2018), «Humanitarian aid workers' knowledge of minority cultures in Iraq Kurdistan», *Journal of International Humanitarian Action* (Οι εργαζόμενοι στον ανθρωπιστικό τομέα γνωρίζουν τις μειονοτικές κουλτούρες στο ιρακινό Κουρδιστάν), *Journal of International Humanitarian Action*. Ανακτήθηκε από: <https://jhumanitarianaction.springeropen.com/track/pdf/10.1186/s41018-018-0037-4>

Neuman, S (2010), «Christian Aid Groups Tread lightly in Muslim World», NPR. Ανακτήθηκε από: <https://www.npr.org/templates/story/story.php?storyId=129155780>

OECD, (2021) "Greece", in *Development Co-operation Profiles*, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/09fd4a3b-en>.

OECDiLibrary, (2019)
https://www.oecd-ilibrary.org/development/oecd-development-co-operation-peer-reviews-greece-2019_9789264311893-en

Orbie, J., P. Van Elsuwege, και F. Bossuyt. 2014. «Η ανθρωπιστική βοήθεια ως αναπόσπαστο μέρος της εξωτερικής δράσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης: The Challenge of Reconciling Coherence and Independence.» *Journal of Contingencies and Crisis Management* 22 (3): 158—165. doi:[10.1111/1468-5973.12054](https://doi.org/10.1111/1468-5973.12054)

Relief Web (2018)a, «Έκθεση για την ασφάλεια των εργαζομένων στην παροχή βοήθειας: Φιγούρες με μια ματιά». Ανακτήθηκε από: <https://reliefweb.int/report/world/> Βοήθεια-εργαζόμενος-ασφάλεια-έκθεση-στοιχεία-ματιά-2018

Sangasumana, V. P. and Lakshman, R. W. D. (2014), «Humanitarian Interventions and the Suspicion Factor of Faith Based Organizations in Sri Lanka», *International Journal of Διεπιστημονικές μελέτες (UMS)*, v. I, σ. 55-65. Ανακτήθηκε από: https://www.researchgate.net/publication/303549000_Humanitarian_Interventionsand_the_Υπόθεση_Factor_of_Faith_Based_Organizations_in_Sri_Lanka

Sphere Project. (2004a). Sphere handbook. Geneva, Switzerland: The Sphere Project.

Sphere Project. (2004b). Shelter & settlement. In The sphere handbook. Geneva, Switzerland: The Sphere Project. Retrieved November 2010 from <http://www.sphereproject.org/content/view/100/84/lang,English/>

Sphere Project. (2006). Fostering accountability and quality among humanitarian aid agencies through a process of accreditation: History, overview of current options and potential contribution from Sphere. Geneva, Switzerland: Sphere Project. Retrieved January 2011, from http://www.sphereproject.org/component/option,com_docman/task,doc_view/gid,144/Itemid,203/lang,english/

The Guardian (2014), «Το χρηματοδοτικό κενό της ΕΕ 480 εκατ. ευρώ απειλεί ζωτικά έργα ανθρωπιστικής βοήθειας». Ανακτήθηκε από: <https://www.theguardian.com/Global-ανάπτυξη/2014/mar/19/eu-χρηματοδότηση-κενό-απειλή-ζωτική-ανθρωπιστική-βοήθεια-έργα>

The Guardian (2017), «Το Μιανμάρ μπλοκάρει όλη τη βοήθεια του ΟΗΕ προς τους πολίτες στην καρδιά της κρίσης των Ροχίνγκια». Ανακτήθηκε από: <https://www.theguardian.com/world/2017/sep/04/myanmar-blocks-all-un-aid-to-civilians-at-heart-of-rohingya-crisis>

The Guardian (2018): «Ο Ντόναλντ Τραμπ κόβει περισσότερα από 200 εκατομμύρια δολάρια σε βοήθεια προς τους Παλαιστίνιους». Ανακτήθηκε από: <https://www.theguardian.com/us-news/2018/aug/25/donald-trump-cuts-πάνω από 200 m-in-aid-to-palestinians>

Thiessen, C., & Özerdem, A. (2019). Turkey in Somalia: Challenging North/Western interventionism? *Third World Quarterly*, 40(11), 1976–1995. <https://doi.org/10.1080/01436597.2019.1619074>

WFP. (2010a). Our work. Retrieved March 2011 from <http://www.wfp.org/our-work>

WFP. (2010b). Fighting hunger worldwide. The World Food Programme's 2010 Annual Report. WFP, Rome, Italy.

Επίσημη Ιστοσελίδα του OECD, Humanitarian assistance. Στην ηλεκτ. διεύθυνση : <https://www.oecd.org/dac/financing-sustainable-development/development-finance-topics/humanitarian-assistance.htm>

Επίσημη Ιστοσελίδα του OECDiLibrary , Στην ηλεκτ. διεύθυνση : [Προφίλ Αναπτυξιακής Συνεργασίας – Ελλάδα \(oecd-ilibrary.org\)](https://oecd-ilibrary.org)

Επίσημη Ιστοσελίδα Ελληνικού Υπουργείου Εξωτερικών -Ανακοινώσεις -Στην ηλεκτ. Διεύθυνση: <https://hellenicaid.mfa.gr/category/diethnes-plaisio/seismos-se-tourkia-kai-syria/>

Επίσημη Ιστοσελίδα Ελληνικού Υπουργείου Εξωτερικών- Ζ' Γενική Διεύθυνση Αναπτυξιακής και Ανθρωπιστικής Αρωγής- Στην ηλεκτ. Διεύθυνση: <https://hellenicaid.mfa.gr/z-geniki-diefthynsi-anaptyxiakis-kai-anthropistikis-arogis/>

Επίσημη Ιστοσελίδα της Ε.Ε. στην Ελλάδα- Στην ηλεκτ. διεύθυνση : https://european-union.europa.eu/priorities-and-actions/actions-topic/humanitarian-aid-and-civil-protection_el

Επίσημη Ιστοσελίδα της Ε.Ε. -Στην ηλεκτ. διεύθυνση :[EUR-Lex - r10001 - EN - EUR-Lex \(europa.eu\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32015R1001)

Επίσημη Ιστοσελίδα του Ο.Η.Ε- Στην ηλεκτ. διεύθυνση : <https://www.un.org/en/our-work/delivering-humanitarian-aid>

Επίσημη Ιστοσελίδα του ΥΠ.ΕΞ . Στην ηλεκτ. διεύθυνση : <https://www.mfa.gr/epikairota/diloseis-omilies/paradose-ellenikes-anthropistikis-boetheias-pros-ton-oukraniko-lao-sumperilambanomenon-omogenon-sten-odesso-11042022-kai-anakhorese-4es-anthropistikis-apostoles-ellenikou-eruthrou-staurou-me-proorismo-ten-oukrania-odessos-12042022.html>

Ιστοσελίδα , Γνωμικολογικών. Στην ηλεκτ. διεύθυνση : <https://www.gnomikologikon.gr/>

Ιστοσελίδα , ηλεκτρονικής εφημερίδας efsyn.gr . Στην ηλεκτ. διεύθυνση : https://www.efsyn.gr/kosmos/eyropi/334923_i-elliniki-anthropistiki-boitheia-stin-oukrania

Ιστοσελίδα , ηλεκτρονικής εφημερίδας NEWSBOMB. Στην ηλεκτ. διεύθυνση : <https://www.newsbomb.gr/ellada/ethnika/story/1171882/o-evros-den-peftei-enas-xronos-apo-tin-apopeira-eisvolis-o-yvridikos-polemos-ton-toyrkon>

Ιστοσελίδα , ηλεκτρονικής εφημερίδας Newsit . Στην ηλεκτ. διεύθυνση : <https://www.newsit.gr/ellada/seismos-stin-tourkia-90-tonoi-i-elliniki-anthropistiki-voitheia-ti-perilamvanei/3703019/>

Ιστοσελίδα , ηλεκτρονικής εφημερίδας ONALERT . Στην ηλεκτ. διεύθυνση : <https://www.onalert.gr/kosmos/livyi-i-toyrkia-parateinei-ti-stratiotiki-paroysia-tis-sti-chora-gia-18-mines/469162/>

Ιστοσελίδα , ηλεκτρονικής εφημερίδας PELLA/NEWS . **Στην ηλεκτ. διεύθυνση :**
<https://www.pellanews.gr/apostoli-anthropistikis-boitheias-stin-elliniki-omogheneia-105643>

Ιστοσελίδα , ηλεκτρονικής εφημερίδας Ναυτεμπορική. **Στην ηλεκτ. διεύθυνση :**
<https://www.naftemporiki.gr/society/1440184/elliniki-anthropistiki-voitheia-kai-sti-syria-gia-toys-pligentes-apo-ton-seismo/>

Ιστοσελίδα , ηλεκτρονικής εφημερίδας ΣΩΜΑ ΕΛΛΗΝΩΝ ΠΡΟΣΚΟΠΩΝ, **Στην ηλεκτ. Διεύθυνση:** <https://www.sep.org.gr/el/normal/60178/ViewBlogArticle>

ΟΟΣΑ-ΕΛΛΑΔΑ. Στην ηλεκτ. διεύθυνση : <https://www.oecd.org/greece/>

ΟΟΣΑ (2013), OECD Development Assistance Peer Reviews: *Greece 2011*, OECD Development Assistance Peer Reviews, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/9789264117112-en>.

[Παγκόσμια έκθεση ανθρωπιστικής βοήθειας 2023 - Αναπτυξιακές πρωτοβουλίες \(devinit.org\)](https://devinit.org/resources/global-humanitarian-assistance-report-2023/) .
Στην ηλεκτ. διεύθυνση : <https://devinit.org/resources/global-humanitarian-assistance-report-2023/>

